

IV

(Jiné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ PROSTOR

KONTROLNÍ ÚŘAD ESVO

ROZHODNUTÍ KONTROLNÍHO ÚŘADU ESVO

č. 125/06/KOL

ze dne 3. května 2006

o Norském fondu energetiky (Norwegian Energy Fund) (Norsko)

KONTROLNÍ ÚŘAD ESVO ⁽¹⁾,

tolu 15 o podpoře na ochranu životního prostředí těchto pokynů,

s ohledem na Dohodu o Evropském hospodářském prostoru ⁽²⁾, a zejména na články 61 až 63 a protokol 26 této dohody,

s ohledem na rozhodnutí Kontrolního úřadu ze dne 14. července 2004 o prováděcích ustanoveních uvedených v článku 27 části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru,

s ohledem na Dohodu mezi státy ESVO o zřízení Kontrolního úřadu a Soudního dvora ⁽³⁾, a zejména na článek 24 této dohody,po vyzvání zúčastněných stran k předložení připomínek na základě uvedených ustanovení ⁽⁵⁾ a s ohledem na jejich připomínky,

s ohledem na čl. 1 odst. 2 části I a čl. 4 odst. 4, článek 6, čl. 7 odst. 2, čl. 7 odst. 3, čl. 7 odst. 4 a čl. 7 odst. 5 a článek 14 části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru,

vzhledem k těmto důvodům:

I. SKUTKOVÝ STAV

1. Řízení

s ohledem na pokyny Kontrolního úřadu ⁽⁴⁾ k uplatňování a výkladu článků 61 a 62 Dohody o EHP, a zejména na kapi-

Dopisem Norské mise při Evropské unii ze dne 5. června 2003 postupujícím dopis ministerstva pro ropu a energii ze dne 4. června 2003, přičemž oba dopisy byly Kontrolním úřadem přijaty a zaevidovány dne 10. června 2003 (dokument č. 03-3705-A, případ byl zaevidován pod číslem SAM 030.03006), oznámily norské orgány změny dvou existujících režimů podpory, konkrétně „Programu podpory zavádění nových energetických technologií“ a „Informačních a výchovných opatření v oblasti energetické účinnosti“, podle čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru.

⁽¹⁾ Dále jen „Kontrolní úřad“.

⁽²⁾ Dále jen „Dohoda o EHP“.

⁽³⁾ Dále jen „Dohoda o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru“.

⁽⁴⁾ Pravidla pro uplatňování a výklad článků 61 a 62 Dohody o EHP a článku 1 protokolu 3 k Dohodě o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru, která byla přijata a vydána Kontrolním úřadem ESVO dne 19. ledna 1994, zveřejněna v Úř. věst. L 231, 3.9.1994, s. 1, a dodatku EHP Úř. věst. 32, s. 1. Pravidla byla naposledy pozměněna dne 19. dubna 2006. Dále jen „pokyny pro státní podporu“.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 196, 11.8.2005, s. 5.

Dopisem ze dne 16. června 2003 (dokument č. 03-3789-D) Kontrolní úřad ESVO (dále jen „Kontrolní úřad“) informoval norské orgány, že v důsledku toho, že režim podpory vstoupil v platnost už 1. ledna 2002, tj. před oznámením, bude toto opatření v souladu s kapitolou 6 procesních a hmotných pravidel Kontrolního úřadu o státní podpoře považováno za „protiprávní podporu“⁽⁶⁾.

Po výměnách různých dopisů⁽⁷⁾ informoval Kontrolní úřad dopisem ze dne 18. května 2005 norské orgány o tom, že se rozhodl zahájit ve vztahu k norskému Fondu energetiky řízení podle čl. 1 odst. 2 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru.

Rozhodnutí Kontrolního úřadu č. 122/05/KOL o zahájení řízení bylo zveřejněno v *Úředním věstníku Evropské unie* a dodatku EHP k němu⁽⁸⁾. Kontrolní úřad vyzval zúčastněné strany, aby předložily své připomínky. Obdržel jedno vyjádření. Dopisem ze dne 27. září 2005 (věc č. 335569) postoupil Kontrolní úřad toto vyjádření norským orgánům k připomínkám.

Dopisem Norské mise při Evropské unii ze dne 15. července 2005 postupujícím dopisem ministerstva pro modernizaci ze dne 12. července 2005 a dopisem ministerstva pro ropu a energii ze dne 11. července 2005 norské orgány předložily připomínky k rozhodnutí Kontrolního úřadu o zahájení formálního vyšetřovacího řízení. Kontrolní úřad dopisy obdržel a zaevidoval dne 19. července 2005 (věc č. 327172).

Další informace, zejména zprávu odborníka, společnosti First Securities, předložily norské orgány dne 6. října 2005 (věc č. 345642). Setkání norských orgánů a Kontrolního úřadu se uskutečnilo dne 11. října 2005. Elektronickou poštou ze dne 18. listopadu 2005 předložily norské orgány další informace (věc č. 350637). Setkání s norskými orgány se uskutečnilo dne 13. února 2006. Další informace byly norskými orgány předloženy dne 8. března 2006 (věc č. 365788).

2. Popis podpůrných opatření v rámci Fondu energetiky

Svým oznámením norská vláda oznámila změny dvou existujících režimů podpor v oblasti energetiky, které jsou od roku

⁽⁶⁾ Kapitola 6 byla následně zrušena rozhodnutím Kontrolního úřadu č. 195/04/KOL ze dne 14. července 2004. Definici protiprávní pomoci lze v současnosti nalézt v čl. 1 písm. f) části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru.

⁽⁷⁾ Pro podrobnější údaje o různých dopisech mezi norskými orgány a Kontrolním úřadem se odkazuje na rozhodnutí Kontrolního úřadu o zahájení formálního vyšetřovacího řízení, rozhodnutí č. 122/05/KOL, viz poznámku pod čarou 5 výše.

⁽⁸⁾ Viz poznámku pod čarou 5 výše.

1978/79 provozovány v působnosti NVE, norského Ředitelství pro vodní zdroje a energetiku. Prvním režimem byl „Program podpory zavádění nových energetických technologií“, prostřednictvím kterého norská vláda poskytovala investiční podporu na zavádění technologií založených na obnovitelných zdrojích energie. Druhý režim, „Informační a výchovná opatření v oblasti energetické účinnosti“, se týkal podpory kampaní a kurzů věnovaných energetické účinnosti v průmyslu, obchodu a domácnostech. Programy byly financovány z rozpočtových zdrojů. Nejvýznamnější oznámené změny režimů se týkaly:

2.1 spojení obou režimů podpory v novém mechanismu financování, v rámci Fondu energetiky;

2.2 odlišný způsob financování režimů nově využívající vedle stávajících dotací ze státního rozpočtu – pro všechna opatření podporovaná správním úřadem Enova – také daně uvalené na sazbu za dodávku elektřiny⁽⁹⁾; a

2.3 správa Fondu energetiky nově ustaveným správním úřadem Enova. Rovněž byla přijata nová ustanovení a dohoda mezi norským státem a úřadem Enova. Tato nová ustanovení by měla zajistit, že podpůrná opatření dosáhnou určitých, nově stanovených cílů energetické politiky.

k bodu 2.1 Spojení dvou režimů podpory

Dne 1. ledna 2002 byl zřízen Fond energetiky a v rámci tohoto fondu byly spojeny oba výše uvedené režimy podpor. Fond energetiky slouží jako mechanismus financování podpůrných opatření, která fungují i nadále v rámci nového režimu.

k bodu 2.2 Nový způsob financování Fondu energetiky

Zatímco existující režimy byly financovány prostřednictvím dotací ze státního rozpočtu, nově zřízený Fond energetiky je financován jak dotacemi ze státního rozpočtu, tak prostřednictvím daně uvalené na sazbu za dodávku elektřiny (nikoliv daně uvalené na samotnou výrobu energie).

⁽⁹⁾ Podle norských orgánů byla tato daň zavedena v roce 1990 v rámci deregulace trhu s elektřinou. Před rokem 2002 se společnostem elektrizačních soustav dařilo pokrývat vlastní náklady spojené s informacemi o energetické účinnosti.

Tato daň je stanovena nařízením ministerstva pro ropu a energii o Fondu energetiky ze dne 10. prosince 2001⁽¹⁰⁾. Podle paragrafu 3 ve spojení s paragrafem 2a nařízení o Fondu energetiky má každá společnost, již byla udělena licence podle paragrafu 4-1 energetického zákona⁽¹¹⁾ („omsetningskonsesjoner“), povinnost, pokud konečnému spotřebiteli účtuje odběr elektrické energie ze sítě, k fakturované částce přičíst příplatek ve výši 1 øre/kWh (od 1. července 2004 zvýšen z původních 0,3 øre/KWh) za každý odběr (viz též paragraf 4-4 energetického zákona).

Držitel licence poté zaplatí příspěvek do Fondu energetiky ve výši 1 øre/kWh krát množství energie, které je konečnému spotřebiteli v distribuční síti fakturováno. Jak vyplývá z tabulky v oddíle I.7 tohoto rozhodnutí, je Fond energetiky stále více financován jen z této daně. To však nevylučuje možnost, že by Fond energetiky mohl rozpočtové prostředky v budoucích letech získávat znovu.

k bodu 2.3 Správa Fondu energetiky úřadem Enova

Správní úřad Enova SF byl zřízen dne 22. června 2001⁽¹²⁾. Tento správní úřad má organizační formu státního podniku (statsforetak, SF)⁽¹³⁾. Jeho vlastníkem je norský stát prostřednictvím ministerstva pro ropu a energii. Úřad Enova funguje od 1. ledna 2002, tj. ode dne, kdy byl založen Fond energetiky.

Hlavním úkolem úřadu Enova je provádět režimy podpory, spravovat Fond energetiky a dosahovat cílů energetické politiky, které norský parlament schválil v roce 2000. Tyto hlavní úkoly jsou podrobněji popsány v dohodě mezi norským státem (ministerstvem pro ropu a energii) a úřadem Enova SF (dále jen „dohoda“)⁽¹⁴⁾. Podle vlastních slov úřadu Enova „je zřízení úřadu Enova SF signálem posunu v uspořádání a provádění politiky energetické účinnosti a obnovitelné energie v Norsku“.

3. Vnitrostátní právní základ podpůrných opatření

Vnitrostátním právním základem podpůrných opatření je rozhodnutí parlamentu ze dne 5. dubna 2001⁽¹⁵⁾ na základě

⁽¹⁰⁾ „Forskrift om innbetaling av påslag på nett tariffen til Energifondet“ (nařízení o platbě daně do Fondu energetiky ze sazby za dodávku elektřiny, dále jen „nařízení o Fondu energetiky“).

⁽¹¹⁾ Lov av 29 Juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning og fordeling av energi m.m. energiloven.

⁽¹²⁾ Prvotní myšlenky na zřízení ústředního orgánu, který by se zabýval opatřeními v oblasti energetické účinnosti, předložil výbor odborníků v roce 1998, NOU 1998:11. Norská vláda tuto myšlenku přijala v Bílé knize, St.meld.nr.29 (1998–99). Změna NVE na Fond energetiky byla nakonec předložena v rámci státního rozpočtu na rok 2001, St.prp.nr.1 (2000–2001).

⁽¹³⁾ Lov av 30 August 1991 om statsforetak.

⁽¹⁴⁾ Revidovaná dohoda ze dne 22. září 2004, „Avtale mellom den norske stat v/Olje- og energidepartementet og Enova SF om forvaltningen av midlene fa Energifondet i perioden 2002-2005“.

⁽¹⁵⁾ Odelstingets vedtak til lov om endringar i lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning og fordeling av energi m.m. (energilova). (Besl.O.nr.75 (2000-2001), jf. Innst.O.nr.59 (2000-2001) og Ot.prp.nr.35 (2000-2001)).

návrhu ministerstva pro ropu a energii ze dne 21. prosince 2000⁽¹⁶⁾. Tímto rozhodnutím parlamentu se mění energetický zákon č. 50 ze dne 29. června 1990 (Energiloven). Hlavní úkoly úřadu Enova jsou podrobně popsány ve výše uvedené dohodě mezi ministerstvem a úřadem.

Význam má dále i nově přijaté nařízení č. 1377 ze dne 10. prosince 2001 o dani uvalené na sazbu za dodávku elektřiny (Forskrift om innbetaling av påslag på nett tariffen til Energifondet). Nařízení o Fondu energetiky (Vedteker for energifondet) pak zařazuje Fond energetiky do působnosti ministerstva pro ropu a energii a stanoví jeho správu úřadem Enova.

4. Cíle podpůrného opatření

Ke spojení režimů podpory v rámci nově zřízeného Fondu energetiky a správního úřadu Enova došlo s cílem dosáhnout z hlediska nákladů účinnějšího využívání veřejných zdrojů pro opatření na úsporu energie a výrobu energie ekologicky nezávadné. Úřad Enova a Fond energetiky by měly dosáhnout nových energetických cílů přijatých parlamentem⁽¹⁷⁾.

Podle výše zmíněné dohody by úspory energie a nová ekologicky nezávadná energie měly do konce roku 2010 dohromady dosáhnout nejméně 12 TWh, z čehož

— nejméně 4 TWh budou vytvořeny v důsledku lepšího přístupu k vytápění vodou založenému na nových obnovitelných zdrojích energie, tepelným čerpadlům a termálnímu vytápění a

— nejméně 3 TWh budou vytvořeny zvýšeným využíváním větrné energie.

Jako vedlejší cíle stanoví dohoda to, že zdroje z Fondu přispějí k úsporám energie a k nové, ekologicky nezávadné energii, které by měly do konce roku 2005 dohromady dosáhnout nejméně 5,5 TWh (původně 4,5 TWh). Podporou nových obnovitelných forem energie a zvýšením úspory energie chce Norsko také snížit svou závislost na převažujícím zdroji používaném pro výrobu elektřiny, totiž na vodní energii. Níže uvedená čísla sdělená norskými orgány ukazují, že Norsko nadále spoléhá na vodní energii, i když v posledních letech stále více využívá větrné a termální energie.

⁽¹⁶⁾ Ot.prp.nr.35 (2000-2001).

⁽¹⁷⁾ Viz poznámku pod čarou 15 výše.

Tabulka 1

Výroba, spotřeba, dovoz a vývoz elektřiny, Norsko, v GWh, 2000–2005

	2000	2001	2002	2003	2004	leden – květen 2005
Celková výroba	142 816	121 608	130 473	107 273	110 427	60 976
Vodní	142 289	121 026	129 837	106 101	109 280	na
Větrná	31	27	75	220	260	na
Termální elektřina	496	555	561	952	887	na
Spotřeba	123 761	125 206	120 762	115 157	121 919	56 665
Dovoz	1 474	10 760	5 334	13 471	15 334	1 923
Vývoz	20 529	7 162	15 045	5 587	3 842	6 234
Čistý dovoz	- 19 055	3 598	- 9 711	7 884	11 492	- 4 311
Čistý dovoz/spotřeba	0,0 %	2,9 %	0,0 %	6,8 %	9,4 %	0,0 %
Čistý vývoz/spotřeba	15,4 %	0,0 %	8,0 %	0,0 %	0,0 %	7,6 %

5. Systém Fondu energetiky tak, jak byl oznámen

5.1 Obecné poznámky k Fondu energetiky

Úřad Enova může poskytovat investiční podporu na systémy pro úsporu energie a na výrobu a využívání obnovitelných zdrojů energie, jakož i na podporu na počáteční investici v případě nových energetických technologií.

Výše podpory se určuje prostřednictvím technického a finančního hodnocení každého projektu. Přednost se dává projektům s nejvyšším počtem uspořené či vyrobené kilowatthodin (kWh) na jednu NOK podpory. Projekty tak navzájem o získání veřejných zdrojů soutěží, přičemž cílem je vybrat projekty nejefektivnější.

Výzvy k předkládání návrhů projektů se vyhláší v nejdůležitějších celostátních a regionálních novinách nejméně dvakrát za rok, pro většinu programů však čtyřikrát za rok.

5.2 Obnovitelná energie

Způsobilé projekty

Pokud jde o investiční podporu na výrobu a využívání obnovitelné energie, podporuje Norsko energetické projekty definované v článku 2 směrnice 2001/77/ES⁽¹⁸⁾ jako obnovitelné zdroje energie (viz bod 7 Pokynů Kontrolního úřadu o státní podpoře v oblasti životního prostředí, dále jen „Pokyny v oblasti život-

ního prostředí“, který zahrnuje větrnou a sluneční energii, geotermální energii, energii vln, energii přílivovou, vodní elektrárny o výkonu méně než 10 MW a biomasu). Vodní energie, která je, jak bylo vysvětleno, tradičním zdrojem používaným v Norsku k výrobě elektrické energie, dosud neobdržela žádnou podporu⁽¹⁹⁾. Prostředky na zavedení zemního plynu součástí Fondu energetiky nejsou⁽²⁰⁾.

Za způsobilé pro podporu považuje úřad Enova obecně tyto projekty: větrnou energii, bioenergie, přílivovou energii, geotermální energii a energii oceánských vln. Sluneční energie zahrnuje pasivní solární systémy v budovách, systémy solárního vytápění a fotovoltaickou výrobu elektřiny.

Pokud jde o „bioenergie“, vysvětlily norské orgány, že se tento pojem používá pro obnovitelnou energii (elektřinu nebo teplo) založenou na biomase, jak je definována ve směrnici 2001/77/ES. Bioenergie je širším pojmem než biomasa, protože zahrnuje například projekty přeměny biomasy na elektřinu nebo teplo, na rozdíl od projektů v oblasti biomasy, které se týkají pouze výroby a zpracování biomasy samotné. Takové projekty jsou závislé na zvláštních investicích do záložních kapacit a kapacit pro nejvyšší zatížení založených na jiných energetických zdrojích. Investiční náklady mohou u těchto projektů proto zahrnovat nejen biomasu, ale i jiné energetické zdroje. Kontrolní úřad chápe, že mohou nastat situace, kdy biomasa tvoří pouze část bioenergie.

⁽¹⁸⁾ Úř. věst. L 283, 27.10.2001, s. 33. Směrnice jako taková nebyla začleněna do Dohody o EHP.

⁽¹⁹⁾ Nařízení o Fondu energetiky (*Vedteker for Energifondet*, § 4) stanoví, že Fond energetiky by se měl využívat pro účely úspory energie, výroby nové obnovitelné energie a další energie šetrné k životnímu prostředí.

⁽²⁰⁾ Viz rozhodnutí Kontrolního úřadu č. 302/05/KOL, kterým byl schválen režim podpory na výzkum a vývoj v oblasti plynové technologie.

Norské orgány dále upřesnily, že pojem „využívání“ obnovitelných zdrojů energie zahrnuje situaci, v níž se investice uskutečňuje pro vnitřní výrobu, a kdy je tedy výrobce a uživatel jeden a též subjekt (což je často případ výroby tepla).

Výpočet podpory – metoda čisté současné hodnoty

Úřad Enova vypočítává podporu, kterou lze určitému projektu poskytnout, jako diskontovanou současnou hodnotu rozdílu mezi současnými výrobními náklady projektu a současnými příjmy založenými na tržní ceně příslušného energetického zdroje. Jinými slovy, používá výpočet čisté současné hodnoty (dále jen „výpočet NPV“).

Tržní cena příslušné energie

Při výběru tržní ceny rozlišují norské orgány tři odlišné situace:

Zprvė uvažují případ výroby obnovitelné energie, která se přivádí do přenosové soustavy, a tudíž konkuruje tradiční výrobě elektřiny kotované na energetické burze Nordpool. To je případ energie větrné, bioenergie, energie z odpadů, sluneční energie, přílivové energie a energie oceánských vln, kdy cena kotovaná na burze Nordpool slouží jako referenční cena. Na energetické burze Nordpool lze zaznamenávat okamžité ceny i termínové (forwardové) ceny až na tři roky. Jelikož investice vycházejí z očekávání budoucích cen elektřiny, odkazuje úřad Enova na termínové smlouvy obchodované na denním základě. Aby se vyloučily nahodilé výkyvy cen, používá se šestiměsíční průměr nejnovějších obchodovatelných termínových smluv. Cena se kotuje ke dni předložení projektové žádosti, který nastává čtyřikrát ročně.

Druhým případem je dálkové vytápění, které je rozváděno místní distribuční sítí a konkuruje teplu získanému z fosilních paliv nebo elektřiny. V této situaci odkazuje úřad Enova na skutečnou smluvní cenu⁽²¹⁾, kterou platí uživatel (cenu běžné energie – z fosilních paliv a elektřiny).

Třetí situace se týká výroby energie, která se nepřivádí do žádné distribuční sítě (např. na místě vyrobená energie ze zbytkové páry, která se nedostane do přenosové soustavy). V tomto případě se použije cena, které je vystaven konečný uživatel na trhu, včetně daní.

⁽²¹⁾ Velkooběratelé mají často v důsledku velkooběratelských smluv různé slevy. Úřad Enova toto při srovnávání cen konkurenčních zdrojů energie zohledňuje.

„Aktivizační“ účinek

Cílem režimu podpory je povzbudit investice do obnovitelné energie, které by se jinak neuskutečnily, protože cena energie, jíž by bylo možné dosáhnout na trhu, nepokryje příslušné náklady, a čistá současná hodnota je tudíž záporná. Z tohoto důvodu podle norských orgánů podpora pouze nahrazuje dodatečné náklady výroby obnovitelné energie. Podpora poskytovaná úřadem Enova navíc nepřevyší částku, která je nezbytná k zahájení projektu, tj. která povede k rozhodnutí investovat.

V době, kdy byly úřad Enova i Fond energetiky zřízeny, však podle informací Kontrolního úřadu nebylo přesně stanoveno, kdy se výsledku v podobě rozhodnutí investovat dosáhne. Například nebylo stanoveno, kdy bude čistá současná hodnota projektu – po zahrnutí podpory z Fondu energetiky – nulová. Bez pochyby se prováděly analýzy s cílem stanovit, kdy začne projekt vytvářet zisk. Přesto však neexistovala výslovná omezení, která by bránila vydání státní podpory přesahující tuto hranici. Jak je dále doloženo v rozhodnutí Kontrolního úřadu o zahájení formálního vyšetřovacího řízení, mohla podpora poskytnutá úřadem Enova v některých případech vést k podpoře projektu s výslednou čistou současnou hodnotou kladnou⁽²²⁾.

Jakmile je projektu poskytnuta podpora, uzavřou úřad Enova a příjemce podpory dohodu o podpoře, která upravuje podmínky vyplácení podpory. Výplaty lze přitom upravit v závislosti na jakémkoliv snížení nákladů, k němuž v průběhu výstavby dojde. Po uskutečnění investice následuje kontrolní srovnání skutečných nákladů s náklady odhadnutými v žádosti. Pokud se tyto částky liší ve prospěch žadatele, může Enova snížit finanční podporu tak, aby odrážela skutečnou strukturu nákladů⁽²³⁾.

Přiměřený výnos z kapitálu

Požadavek výsledku v podobě rozhodnutí investovat je založen i na přiměřeném výnosu z kapitálu. Používaná diskontní sazba byla stanovena ve výši 7 % ročně (nominální sazba před zdaněním) pro všechny projekty, k čemuž se přičítaly určité procentní body jako riziková prémie. Norská vláda uvedla, že úřad Enova bude svou analýzu odvíjet od teoretických hodnot uvedených ve veřejných zprávách v Norsku uznávaných státních institucí, podle nichž by se riziková prémie pohybovala mezi 2,5 a 4,5 %, v závislosti na druhu energie a projektu.

⁽²²⁾ Viz příklad na straně 7 rozhodnutí Kontrolního úřadu o zahájení formálního vyšetřovacího řízení (rozhodnutí 122/05/KOL) a stranu 9 uvedeného rozhodnutí, zejména poznámku pod čarou 17.

⁽²³⁾ Podle interpretace Kontrolního úřadu tedy v případě rozdílu v neprospěch žadatele ke zvýšení podpory nedochází.

5.3 Opatření na úsporu energie

Podle systému, jak byl oznámen ⁽²⁴⁾, se podpora na investice do úspory energie počítá stejnou metodou čisté současné hodnoty jako v případě projektů obnovitelné energie.

5.4 Nové energetické technologie

V této kategorii Enova podporuje technologie, které stále potřebují určitý rozvoj a které je třeba dále zkoušet, než dosáhnou hospodářské životaschopnosti, přestože už mají za sebou fázi výzkumu a vývoje spadající pod kapitolu 14 Pokynů Kontrolního úřadu v oblasti státní podpory, která se týká výzkumu a vývoje. Příkladem takových technologií jsou přílivové elektrárny nebo elektrárny využívající energii vln. Tyto projekty mohou být spojeny se snahou o energetickou účinnost nebo s podporou výroby obnovitelné energie.

V průběhu formálního vyšetřovacího řízení norské orgány objasnily, že tuto kategorii lze považovat za určitou podskupinu výše uvedené investiční podpory na výrobu obnovitelné energie a na úsporu energie. V minulosti se 95,3 % projektů podpořených v rámci této kategorie týkalo výroby energie a 4,3 % projektů se týkalo opatření na úsporu energie ⁽²⁵⁾.

Správní orgán Enova uzavřel s norskou Radou pro výzkum dohodu o „zavedení průkopnických energetických řešení“ v oblasti úspory energie a výroby tepla ze sluneční energie a biomasy. Podle norských orgánů tato dohoda nepředstavuje nový režim podpory, ale pouze zvýšenou pozornost na oblast, v níž lze očekávat, že spolupráce mezi úřadem Enova a Radou pro výzkum přinese synergický efekt. Podle norských orgánů funguje tento systém jako společná vstupní brána pro projekty, které buď mohou být v předvýrobní fázi vývoje (a mohou tedy obdržet podporu od Rady pro výzkum), nebo mohou vytvářet příjmy (a tedy obdržet podporu od úřadu Enova). Od obou agentur však projekt prostředky neobdrží. Norské orgány nicméně zdůrazňují, že pravidla o kumulaci v každém případě zaručují, že oddíl G bod 66 Pokynů v oblasti životního prostředí bude třeba dodržet. Tento oddíl Pokynů v oblasti životního prostředí stanoví, že se podpora podle těchto pokynů nesmí kombinovat s jinými formami státní podpory ve smyslu čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP, pokud toto překrývání zintenzivní podporu nad úroveň stanovenou v Pokynech v oblasti životního prostředí.

Jelikož úřad Enova může podporovat pouze projekty vytvářející příjmy, používá metodu čisté současné hodnoty stejným způsobem i pro podporu nových technologických projektů. Příjem z projektu plyne z výroby elektřiny a tepla na prodej,

⁽²⁴⁾ Viz však také návrh norských orgánů na budoucí zacházení s opatřeními na úsporu energie v oddíle I.9.2 tohoto rozhodnutí.

⁽²⁵⁾ Pokud jde o zbývajících 0,4 %, norské orgány uvedly, že se jedná o vlastní administrativní náklady úřadu Enova na správu projektových žádostí.

což podle norských orgánů představuje příjem, díky němuž lze přístup založený na výpočtu čisté současné hodnoty na projekt použít.

5.5 Energetické audity

Úřad Enova rovněž podnikům zdarma nabízí **poradenské a konzultační služby ohledně energetické účinnosti**. Účelem této podpory je zvýšit počet podniků provádějících energetické audity a analýzy a pomoci jim snížit příslušné náklady. Podle toho, co bylo oznámeno, se tyto služby v souladu s právními předpisy neomezovaly ani na podporu pod prahem *de minimis*, ani na podporu malých a středních podniků. Byly zaměřeny na určité podniky. Podle znění programu pro rok 2003 tvořili cílovou skupinou vlastníci soukromých a veřejných budov o celkové povrchové ploše 5 000 m² a průmyslové podniky, jakož i nájemci velkých ploch. Od roku 2003 úřad Enova firmám spíše poskytuje peníze na nákup takových poradenských a konzultačních služeb, přičemž poskytování takových služeb se sám nevěnuje.

Norské orgány zdůrazňují, že by se podpora v rámci těchto programů měla rozlišovat od výchovných a vzdělávacích opatření. Důvodem je, že financování je poskytováno přímo společností provádějícím energetické audity a energetické analýzy, a snaha identifikovat investice do úspory energie nebo změny v chování v rámci podniku. Kontrolní úřad proto bude tuto podporu posuzovat v tomto rozhodnutí odděleně. Norské orgány dále tvrdí, že se tyto programy podobají energetickým auditům v rámci finského režimu, který Komise schválila ⁽²⁶⁾.

V minulosti bylo možné vyplácet granty pokrývající až 50 % způsobilých nákladů. Podle norských orgánů se od 1. ledna 2004 poskytuje podpora pouze do výše 40 % způsobilých nákladů.

5.6 Informační a výchovné programy v oblasti energetické účinnosti

Úřad Enova provozuje **informační telefonickou linku**, prostřednictvím které se zdarma poskytují informace a rady každému, kdo má zájem o dosažení vyšší energetické účinnosti. Jelikož Enova nemá kapacity na to, aby tyto činnosti vykonávala sama, uvádějí norské orgány, že se tyto služby nakupují v souladu s pravidly týkajícími se veřejných zakázek. Možnost na základě vlastního uvážení rozhodovat o tom, komu se takové rady a informace poskytují, úřad Enova nemá.

⁽²⁶⁾ Č. 75/2002 – Finsko, Úprava režimu podpory pro odvětví energetiky.

Až do 1. ledna 2003 nabízel úřad Enova intenzivně propagovaný program, v rámci něhož dvacet regionálních středisek zastupujících v této oblasti úřad Enova vyřizovalo dotazy týkající se energetické účinnosti, což vyžadovalo skutečné sledování **přímo na místě** v domácnostech a podnicích. Podpora byla poskytována zdarma a na každou žádost byly vyhrazeny dvě hodiny. Norské orgány uvádějí, že úřad Enova neměl možnost na základě vlastního uvážení rozhodnout, komu bude tato služba poskytnuta.

Pokud jde o **vzdělávací opatření**, je třeba zmínit následující programy. Norské orgány zdůrazňují, že stěžejní je soutěž mezi zájemci a efektivnost projektů z hlediska nákladů.

Až do 1. ledna 2005 poskytoval úřad Enova program⁽²⁷⁾ zaměřený na vypracování **učebních materiálů a studijních konceptů** ve společnostech, aby se tím posilovaly a uchovávaly znalosti týkající se obnovitelné energie. Tento program byl organizován formou veřejné soutěže, přičemž úřad Enova zaplatil 50 % celkových vývojových nákladů projektu. Cílem programu bylo podnítit tvorbu učebních materiálů týkajících se energetické účinnosti (knih, počítačových programů atd.) i podpořit vytváření kurzů zaměřených na energetiku například na středních nebo vysokých školách nebo za účasti odborů atd. Do programu se mohly zapojit veřejné, soukromé i neziskové subjekty. Znění programu pro roky 2003 a 2004 obsahovalo seznam priorit (například projekty pro stavebnictví, projekty zahrnující partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem nebo projekty s uvedením na trh do 1. srpna 2003). V programu na rok 2003 se doplňkové vzdělávání zaměřovalo především na vysoké školy, odbory, obchodní organizace a soukromá vzdělávací zařízení (fáze 1) a dále na architektky, dodavatele, podnikatele a další zaměstnance pracující s energetickými systémy v komerčních budovách (fáze 2) nebo se zaměřovalo na stavebnictví (znění programu pro rok 2004).

Za účelem podpory vzdělávacího programu na rok 2004 nabídl úřad Enova program týkající se **rozvoje vzdělávacích kurzů v oblasti energetiky pro technické zaměstnance a inženýry**. Tento program byl organizován formou veřejné soutěže. Úřad Enova tento kurz zaplatil pouze prvním padesáti osobám, které kurz dokončily. Podle norských orgánů byla tato podpora poskytnuta přímo jednotlivcům, nikoliv podnikům.

Výše uvedené programy zaměřené na učební materiály byly ukončeny k 31. prosinci 2004. Podle norských orgánů by

⁽²⁷⁾ Tento program se v roce 2003 jmenoval „učební materiály a studijní koncepty“ a v roce 2004 byl jeho název změněn na „výchovný program“.

nové programy byly Kontrolnímu úřadu oznámeny. V rámci programu obdrželo podporu celkem na 33 projektů. Norské orgány uvádějí, že některé z projektů mohly spadat pod práh podpory *de minimis*. Kromě toho část podpory obdržely subjekty veřejného sektoru, vysoké školy a další vzdělávací zařízení a také neziskové organizace. Norské orgány tvrdí, že v případě těchto subjektů se podpora poskytnutá úřadem Enova netýkala hospodářské činnosti prováděné podnikem spadajícím pod čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP, ale spíše podpory vzdělávací činnosti.

Systém jako takový neobsahoval žádná omezení, která by stanovila, že by podpora měla být poskytnuta pouze určitému typu subjektů nebo činností. Stejně tak neuváděl, že by podpora neměla přesáhnout práh *de minimis*, jak je stanoveno v aktu uvedeném v bodě 1 písm. e) přílohy XV Dohody o EHP⁽²⁸⁾. Podpora nebyla ani omezena na malé a střední podniky⁽²⁹⁾, jak je zmíněno v aktu uvedeném v bodě 1 písm. f) přílohy XV Dohody o EHP, ani nebyla strukturována tak, aby splňovala požadavky aktu uvedeného v bodě 1 písm. d) přílohy XV Dohody o EHP⁽³⁰⁾ (podpora na vzdělávání).

Úřad Enova dále řídí program zaměřený na zlepšení **dovedností v oblasti energetického plánování na úrovni místní správy**, zejména v oblasti územního plánování podle norského zákona o územním plánování a o stavbách. Program, který je poskytován zdarma, je zaměřen na činitele s rozhodovacími pravomocemi na vysoké úrovni a na technické zaměstnance místní správy. Norské orgány uvádějí, že úřad Enova posuzuje, zda místní orgány určitou službu poskytují v hospodářské soutěži s jinými subjekty na trhu. Pokud tomu tak je, taková činnost podporu neobdrží.

6. Příjemci/intenzity podpory u investiční podpory na výrobu obnovitelné energie

Vyšetřovací řízení Kontrolního úřadu se týká trvajících režimu podpory. V rámci tohoto rozhodnutí proto není možné potenciální příjemce podpory určit s konečnou platností, ale pouze orientačně. Ve svém dopise ze dne 15. července 2005 norské orgány uvedly, že do konce roku 2004 identifikovaly 236 příjemců podpory na energetický audit a investice (v případě

⁽²⁸⁾ Začleňuje do Dohody o EHP nařízení Komise (ES) č. 69/2001 ze dne 12. ledna 2001 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na podporu *de minimis*, Úř. věst. L 10, 13.1.2001, s. 30.

⁽²⁹⁾ Začleňuje do Dohody o EHP nařízení Komise (ES) č. 70/2001 ze dne 12. ledna 2001 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na státní podpory malým a středním podnikům, Úř. věst. L 10, 13.1.2001, s. 33, ve znění nařízení Komise (ES) č. 364/2004 ze dne 25. února 2004, Úř. věst. L 63, 28.2.2004, s. 22.

⁽³⁰⁾ Začleňuje do Dohody o EHP nařízení Komise (ES) č. 68/2001 ze dne 12. ledna 2001 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na podporu na vzdělávání, Úř. věst. L 10, 13.1.2001, s. 20, ve znění nařízení Komise (ES) č. 363/2004 ze dne 25. února 2004, Úř. věst. L 63, 28.2.2004, s. 20.

investic jak v oblasti výroby obnovitelné energie, tak v oblasti opatření na úsporu energie), kteří obdrželi státní podporu nad prahem *de minimis*, přičemž nešlo o podporu veřejným subjektům na plnění jejich veřejných funkcí. Norské orgány dále identifikovaly 33 projektů podpořených v rámci programu zaměřeného na vzdělávací/učební materiály.

Norské orgány tvrdí, že podle odhadu se dalších 875 projektů týká buď podpory poskytované veřejným orgánům nebo nákupu určité služby úřadem Enova podle pravidel týkajících se veřejných zakázek.

V souvislosti s projekty zaměřenými na obnovitelnou energii předložily norské orgány následující tabulku, která zachycuje intenzitu podpory na základě celkových investičních nákladů v případě podpory na projekty v oblasti obnovitelné energie poskytnuté v období 2002–2004:

Obnovitelná energie	Intenzita podpory v % celkových investičních nákladů, výše podpory vypočtena pomocí metody čisté současné hodnoty		
	Počet projektů	Průměr	Maximum
Větrná energie	10	23 %	68 %
Dálkové vytápění	19	20 %	31 %
Bioenergie	31	20 %	50 %
Nová obnovitelná energie	1	25 %	25 %

7. Rozpočet a doba trvání

Dohoda uzavřená na období 2002–2005 (viz výše oddíl I.2.3 tohoto rozhodnutí) byla prodloužena do konce roku 2006. Předpokládá se, že dohoda bude dále prodloužena do 31. prosince 2010. Norské orgány předložily tento přehled rozpočtu režimu podpory:

	Státní rozpočet (miliony NOK)	Daň ze sazby za dodávku (miliony NOK)	Rozpočet celkem (miliony NOK)	Rozpočet celkem (miliony EUR) ⁽¹⁾
2002	270	161	431	57,3
2003	259	192	451	56,4
2004	60	470	530	63,3
2005	0	650	650	79,3

⁽¹⁾ Směnné kurzy (NOK/EUR) používané norskými orgány: 2002: 7,51; 2003: 8,00; 2004: 8,37; 2005: 8,20.

8. Kumulace

Pokud jde o kumulaci podpory poskytnuté úřadem Enova s jinou státní podporou, Kontrolní úřad podotýká, že projekty v zásadě mohou získávat podporu z jiných zdrojů. Norské orgány v oznámení uvedly, že zajistí, aby poskytnutá podpora nikdy nepřesáhla meze stanovené v oddíle G bodě 66 Pokynů v oblasti životního prostředí. Jak již bylo zmíněno, uvedený oddíl stanoví, že se podpora povolená v rámci Pokynů v oblasti životního prostředí nesmí kombinovat s jinými formami státní podpory, pokud toto překrývání zintenzivní podporu nad úroveň stanovenou v Pokynech v oblasti životního prostředí. Pokud byly předloženy žádosti o další státní podporu, musí to žadatelé úřadu Enova oznámit.

9. Změny navržené norskými orgány

S cílem dosáhnout souladu celého systému s Pokyny v oblasti životního prostředí navrhly norské orgány určité úpravy svého systému, které jsou popsány níže. V průběhu vyšetřovacího řízení prováděného Kontrolním úřadem začaly norské orgány tyto změny zavádět.

9.1 Změny v investiční podpoře týkající se výroby obnovitelné energie

- Norsko omezí podporu na projekty splňující definici obnovitelných zdrojů energie podle čl. 2 písm. a) a b) (pro biomasu) směrnice 2001/77/ES. Kromě toho nebude žádná podpora poskytnuta existujícím vodním elektrárnám.
- Výše podpory se vypočte pomocí metody čisté současné hodnoty vycházející z rozdílu mezi výrobními náklady a tržní cenou. Podpora se poskytne paušální částkou. Metoda výpočtu se použije takto (vysvětleno na příkladu skutečného projektu větrné energie, částky jsou vyjádřeny v NOK):

Způsobilé investiční náklady ⁽¹⁾	123 000 000
Výroba kWh/rok	45 700 000
Cena NOK/kWh	0,25
Roční příjmy ⁽²⁾	11 425 000
Provozní náklady NOK/kWh	0,10
Roční provozní náklady	4 570 000
Roční čisté příjmy	6 855 000
Hospodářská životnost v letech	25
Výnos z kapitálu	6,33 %
Čistá současná hodnota	- 38 000 000
Investiční podpora	38 000 000

⁽¹⁾ Investiční náklady vznikají na začátku roku 0.

⁽²⁾ Příjem poprvé vzniká na konci roku 1.

Oproti systému v podobě, v jaké byl oznámen, bude vzorový výpočet založen na „způsobilých“, nikoliv celkových investičních nákladech. Jak uvedly norské orgány, způsobilými náklady nebudou finanční náklady, různé náklady a náklady na náhradu škody, a to přinejmenším od 1. ledna 2004.

3. Tržní cena elektřiny použitá při výpočtu bude převzata z příslušných cen na energetické burze Nordpool. V případě dálkového vytápění půjde o cenu, které je vystaven konečný uživatel ropy nebo elektřiny (podle toho, která je nižší) v okamžiku, kdy je o státní podpoře rozhodnuto. Pokud je úspora projektu založena na velkoodběratelských smlouvách, v nichž se ceny od zjistitelných konečných uživatelských cen elektřiny a ropy liší, bude relevantní cenou tato cena smluvní. V případě výroby elektřiny, která se nepřivádí do přenosové soustavy, se použije cena pro konečného uživatele, včetně daní.
4. Podpora může zahrnovat přiměřený výnos z kapitálu. Diskontní sazbu i rizikovou prémii nicméně pro úřad Enova stanoví vnější odborník, a to pro každé dotčené odvětví obnovitelné energie.

Je třeba poznamenat, že norské orgány Kontrolnímu úřadu předaly zprávu vypracovanou určeným nezávislým odborníkem, společností First Securities ASA⁽³¹⁾. Odborník používá model oceňování kapitálových aktiv⁽³²⁾ a vypočetl diskontní sazbu 7 % pro větrnou energii, 6 % pro dálkové vytápění, bioenergii a využívání energie. Tento výpočet je považován za rámec, který úřadu Enova umožňuje zabývat se používáním diskontní sazby vlastního kapitálu u jednotlivých projektů. Zejména tzv. hodnota beta může silněji záviset na rizicích projektu⁽³³⁾, a následně vést k vyšším diskontním sazbám.

Úrokové sazby a rizikové prémie budou norské orgány každoročně přezkoumávat a aktualizovat. Pokud mezi dvěma ročními aktualizacemi dojde k neočekávaným změnám významně ovlivňujícím diskontní sazbu, provedou norské orgány mimořádnou úpravu diskontní

sazby příslušným směrem. K této úpravě nicméně dojde pouze tehdy, pokud je důvod se domnívat, že je tato změna trvalé povahy.

5. Způsobilé investiční náklady jsou náklady uvedené v rozhodnutí Komise č. 75/2002 – Finsko⁽³⁴⁾. Norské orgány uvádějí, že od 1. ledna 2005 přijímá úřad Enova jako způsobilé pouze tyto náklady.
6. Nebude poskytnuta žádná podpora nad rámec částky nezbytné k rozhodnutí do projektu investovat. To znamená, že v případě záporné čisté současné hodnoty, která je výsledkem výpočtu čisté současné hodnoty, jenž byl proveden na základě položek uvedených v bodě 2 výše, bude státní podpora poskytnuta pouze k zajištění vyrovnané finanční bilance projektu, tj. k dosažení nulové čisté současné hodnoty.
7. Projekt, jehož vypočtená čistá současná hodnota bude nulová či kladná, nebude mít nárok na žádnou podporu.
8. S výjimkou podpory biomasy nepřekročí podpora poskytnutá v rámci tohoto režimu nikdy mez stanovenou v oddíle D.3.3.1 bodě 54 Pokynů v oblasti životního prostředí. Oddíl D.3.3.1. bod 54 Pokynů v oblasti životního prostředí omezuje podporu na rozdíl mezi tržní cenou a výrobními náklady, kde horní hranici představuje výše odpisů zařízení, přičemž odpisy zařízení se považují pouze za investiční náklady. Podpora může rovněž pokrývat přiměřený výnos, pokud může Norsko dokázat, že je to vzhledem k nízké konkurenceschopnosti určitých obnovitelných zdrojů energie nezbytné.

⁽³¹⁾ Společnost First Securities je významným hráčem na norském trhu s cennými papíry.

⁽³²⁾ Metoda, která zachycuje výnos z kapitálu v závislosti na riziku tržního portfolia a rizika příslušného aktiva (projektu).

⁽³³⁾ Společnost First Securities používá vzorec $R_E = R_F + \beta (R_M - R_F)$, kde R_F je výnos dlouhodobých norských státních dluhopisů, β představuje riziko konkrétního projektu, R_M je očekávaný výnos tržního portfolia, $(R_M - R_F)$ je riziková premie vlastního kapitálu. R_E je požadovaný výnos investovaného kapitálu.

⁽³⁴⁾ A) Náklady na přípravu a návrh. B) Náklady na budovy, stroje a zařízení, zřizovací náklady nebo náklady na úpravu či opravu stávajících budov, strojů a zařízení. C) Náklady na nákup pozemků přímo souvisejících s investicí a na vybudování elektrického vedení, a to až do výše 10 % způsobilých výdajů projektu. D) Náklady spojené s vybudováním potrubí určeného k připojení do sítě dálkového vytápění. Náklady na vybudování sítě dálkového vytápění jsou způsobilé pouze v síťových projektech založených na nových technologiích. E) Náklady na stavební práce a stavební dozor. F) Náklady na sanaci a zemní práce. G) Náklady na uvedení do provozu a náklady na odbornou přípravu provozních zaměstnanců, která je pro uvedení do provozu požadována. V této souvislosti se uvedením do provozu rozumí první provozování, testování a úprava systému jednotky s cílem zajistit fungování v souladu s uvedeným výkonem. H) Náklady na šíření informací souvisejících s projektem. I) Náklady na sledování investice. J) Náklady související se studii proveditelnosti jednotlivých typů projektů (mzdy účastníků projektu a nepřímé náklady práce, zařízení, příslušenství, programové vybavení, cestovné, šíření informací, další přímé nebo režijní náklady). Režijní náklady příjemce podpory, úroky placené v průběhu stavby, členské příspěvky či odpočitatelné daně způsobilé nejsou. Viz poznámku pod čarou 26 výše.

9. V rámci metodiky pro výpočet úrovní podpory bude maximální výše podpory poskytnutá úřadem Enova omezena na výši investičních nákladů. Projekty, které v okamžiku investice mají za běžných provozních podmínek zápornou hodnotou ukazatele EBITDA⁽³⁵⁾, nemají možnost získat jakoukoliv podporu. Diskontní sazbou použitou pro tento účel bude diskontní sazba použitá úřadem Enova, jak je uvedeno v bodě 4 oddílu I.9 tohoto rozhodnutí.
10. V případě biomasy lze poskytnout provozní podporu nad rámec investičních nákladů. Za žádných okolností však nebude poskytnuta provozní podpora vyšší, než je uvedeno v oddíle D.3.3.1 bodě 55⁽³⁶⁾ Pokynů v oblasti životního prostředí.
11. Pro podporu v rámci tohoto systému se biomasou rozumí „biologicky rozložitelná část výrobků, odpadů a zbytků ze zemědělství (včetně rostlinných a živočišných látek), lesnictví a souvisejících průmyslových odvětví, a rovněž biologicky rozložitelná část průmyslového komunálního odpadu“ (viz čl. 2 písm. b) směrnice 2001/77/ES). V případě podpory bioenergie obsahující jiné zdroje než biomasu se provozní podpora podle bodu 10 poskytne pouze na tu část, která biomasu obsahuje. Podpora ostatních částí byla omezena na investiční podporu ve smyslu bodu 5.
12. Režim podpory bude omezen na dobu do 1. ledna 2011.

Norské orgány rovněž poskytly následující údaje o provozních nákladech týkajících se výroby obnovitelné a konvenční energie:

Celkové provozní náklady, NOK/kWh

Technologie	Náklady na provoz a údržbu	Palivo	Celkové provozní náklady
Hodnoty uvedené ve zprávě Mezinárodní agentury pro energii (IEA): Prognóza nákladů na výrobu elektřiny pro rok 2005, aktualizováno			
Uhlí	0,034–0,068	0,076–0,152	0,11–0,22
Plyn	0,023–0,031	0,187–0,249	0,21–0,28
Kombinovaná výroba tepla a elektřiny			0,17–0,44
Hodnoty uvedené ve zprávě NVE: Náklady na výrobu energie a tepla v roce 2002			
Větrná energie	0,05		0,05
Hodnoty z portfolia projektů úřadu Enova (příklady)			
Větrná energie	0,05–0,10	0	0,05–0,10
Bioenergie	0,07–0,15	0,2–0,3	0,27–0,45
Nová obnovitelná energie			0,05
Dálkové vytápění			0,05–0,10

9.2 Opatření na úsporu energie

V souvislosti s oznámeným systémem norské orgány tvrdí, že by se pro výpočet podpory v oblasti opatření na úsporu energie měla rovněž uznat čistá současná hodnota. Norské orgány nicméně pro budoucí uplatňování podpůrných opatření na úsporu energie navrhly tyto změny:

⁽³⁵⁾ EBITDA vyjadřuje příjmy před zaplacením úroků, daní a odpisů. Zahrnuje čisté peněžní toky z provozních činností, před pohyby provozního kapitálu.

⁽³⁶⁾ Podle oddílu D.3.3.1 bodu 55 Pokynů v oblasti životního prostředí může biomasa – protože má vyšší provozní náklady – obdržet provozní podporu převyšující investiční náklady, pokud členské státy prokáží, že celkové náklady podniků po odpisu výrobního zařízení jsou stále vyšší než tržní ceny energie.

Norské orgány vypočtou investiční podporu v oblasti opatření na úsporu energie podle oddílu D.1.3 bodu 25⁽³⁷⁾ Pokynů v oblasti ochrany životního prostředí ve spojení s oddílem D.1.7 bodem 32 Pokynů v oblasti životního prostředí, tj. investiční náklady projektu budou přísně omezeny na dodatečné investiční náklady nutné ke splnění cílů ochrany životního prostředí. To znamená, že se investiční náklady na úsporu energie porovnají s náklady technicky srovnatelné investice,

⁽³⁷⁾ Podle oddílu D.1.3 bodu 25 Pokynů v oblasti životního prostředí lze opatřením na úsporu energie poskytnout podporu při základní sazbě 40 % způsobilých nákladů. Podle oddílu D.1.7 bodu 32 Pokynů v oblasti životního prostředí musí být tato podpora omezena na dodatečné investiční náklady. Způsobilé náklady se vypočítají bez započtení výhod vzniklých ze zvýšení kapacity, z úspor nákladů dosažených během prvních pěti let existence investičního projektu a vedlejší výroby během tohoto pětiletého období.

kteřá neposkytuje stejnou úroveň ochrany životního prostředí. V případech investic do doplňkového zařízení a postupů, které nemají jinou funkci než úsporu energie, a pokud neexistuje srovnatelná alternativní investice, jsou srovnatelné investiční náklady pokládány za nulové. Reprodukční náklady vynaložené na to, aby stroje splňovaly požadované norské normy, nejsou způsobilé pro podporu.

1. Náklady se vypočítají bez započtení výhod vzniklých ze zvýšení kapacity, z úspor nákladů dosažených během prvních pěti let existence investičního projektu a vedlejší výroby během tohoto pětiletého období.
2. Způsobilé náklady se omezí na investiční náklady. V tomto ohledu budou způsobilé náklady totožné s těmi, které vyjmenovala Evropská komise ve svém rozhodnutí č. 75/2002 – Finsko ⁽³⁸⁾. Od 1. ledna 2005 považovaly norské orgány za způsobilé pouze takovéto náklady.
3. Částka podpory bude omezena na 40 % dodatečných nákladů vypočtených na základě výše uvedených položek a v rámci tohoto režimu nebude poskytována provozní podpora. Podle oddílu D.1.5 bodu 30 Pokynů v oblasti životního prostředí může být tato podpora zvýšena u malých a středních podniků o 10 procentních bodů. Pro tyto účely jsou malé a střední podniky definovány podle kapitoly 10.2 Pokynů Kontrolního úřadu o podpoře velmi malých, malých a středních podniků.
4. Norská vláda zajistí, že v případě kombinace s jinými státními podporami nepřekročí celková podpora meze uvedené výše.
5. Režim podpory bude omezen na dobu do 1. ledna 2011.

9.3 Podpora na nové energetické technologie

Norské orgány uvádějí, že v případě projektů obnovitelné energie se mají projekty zaměřené na nové technologie podporovat podle pravidel pro podporu na výrobu a využívání obnovitelné energie (metoda čisté současné hodnoty). Pokud jde o energeticky účinné technologie, použijí se metody výpočtu stanovené pro opatření na úsporu energie. Podpora bude mimo jiné zahrnovat projekty, které byly dříve pouze testovány v laboratořích, mají omezené využití nebo jsou vyvinuty pro podmínky odlišné od těch, které jsou v Norsku, a je třeba je přizpůsobit.

⁽³⁸⁾ Viz oddíl I.9.1 bod 5 a poznámku pod čarou 35 tohoto rozhodnutí.

Projekty v předvýrobní fázi vývoje, které spadají pod Pokyny Kontrolního úřadu v oblasti výzkumu a vývoje, se budou označovat jednotlivě. Podpora nebude poskytnuta na projekty aktualizující existující výrobky nebo výrobní linku. Totéž platí pro projekty, které již byly zahájeny nebo u kterých již bylo učiněno rozhodnutí o zahájení.

9.4 Informační a výchovná opatření v oblasti energetické účinnosti

Norské orgány potvrdily, že programy zaměřené na učební materiály a studijní koncepty, vzdělávací kurzy pro technické zaměstnance a sledování na místě byly ukončeny k 1. lednu 2005. Pokud se takovéto nebo podobné projekty objeví v budoucnosti, budou Kontrolnímu úřadu předem oznámeny.

Norské orgány dále potvrdily, že program odborné přípravy veřejných subjektů se týká pouze veřejných funkcí místních správ (viz též oddíl I.5.6 tohoto rozhodnutí).

9.5 Různé

Norské orgány dále potvrdily, že se podpora poskytuje nediskriminačním způsobem také zahraničním investorům a že budou Kontrolnímu úřadu podávat pravidelně zprávy o používání tohoto režimu. Norské orgány Kontrolnímu úřadu předložily seznam obsahující osm příkladů zahraničních subjektů, které obdržely podporu v rámci Fondu energetiky.

10. Důvody pro zahájení formálního vyšetřovacího řízení

Ve svém rozhodnutí o zahájení formálního vyšetřovacího řízení zastává Kontrolní úřad názor, že opatření týkající se úspory energie, podpory na nové energetické technologie a podpory na investice do výroby obnovitelné energie představují státní podporu ve smyslu čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP. K informačním a výchovným opatřením (včetně poradenských a konzultačních služeb) Kontrolní úřad uvedl, že s výjimkou informační telefonické linky a možná návštěv přímo na místě rozhodoval Fond energetiky na základě pouhého vlastního uvážení. Dále Kontrolní úřad zjistil, že v důsledku tohoto vlastního uvážení se z podpory stala selektivní, nikoliv univerzální opatření. Bylo zjištěno, že veškerá tato opatření narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž a ovlivňují obchod mezi smluvními stranami. Jelikož podpora související s Fondem energetiky nebyla včas oznámena Kontrolnímu úřadu, představovala protiprávní podporu ve smyslu čl. 1 písm. f) části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvorem.

Pokud jde o posouzení slučitelnosti, rozlišoval Kontrolní úřad mezi Fondem energetiky tak, jak byl oznámen, a systémem se změnami navrženými norskými orgány.

System, jak byl oznámen

Ve svém rozhodnutí o zahájení formálního vyšetřovacího řízení vyslovil Kontrolní úřad pochybnosti v souvislosti s tím, zda lze v rámci Pokynů v oblasti životního prostředí odůvodnit investiční podporu na výrobu obnovitelné energie. Kontrolní úřad zejména poznamenal, že podpora nebyla založena na metodice „dodatečných nákladů“ podle oddílu D.1.3 bodu 27 a oddílu D1.7 bodu 32 Pokynů v oblasti životního prostředí. Místo toho se potřeba podpory stanoví výpočtem čisté současné hodnoty projektu. Kontrolní úřad zjistil, že neexistují dostatečné záruky toho, že podpora bude poskytnuta pouze na náklady související s investováním. Kromě toho neexistují mechanismy, které by zabránily nadměrným náhradám. V případě opatření na úsporu energie Kontrolní úřad uvedl, že na rozdíl od projektů zaměřených na obnovitelnou energii je podpora podle Pokynů v oblasti životního prostředí přísně omezena na 40 % způsobilých investičních nákladů. Vzhledem k tomu, že norské orgány používají metodu čisté současné hodnoty, nebylo jisté, že bude tato hranice dodržována. Ohledně projektů zaměřených na energetické technologie a na energetické audity vyžadoval Kontrolní úřad více informací. Pokud jde o informační a výchovná opatření podpory, Kontrolní úřad uvedl, že režim podpory v tomto ohledu není omezen na podporu *de minimis* (přestože je možné, že podpora některých projektů zůstává pod prahovou hodnotou) či na malé a střední podniky. Na tomto základě došel Kontrolní úřad v rozhodnutí o zahájení formálního vyšetřovacího řízení k prvotnímu závěru, že systém, jak byl oznámen, není v souladu s ustanoveními Smlouvy o EHP týkajícími se státní podpory.

System se změnami navrženými norskými orgány

V rozhodnutí o zahájení formálního vyšetřovacího řízení se Kontrolní úřad zabýval též změnami navrženými norskými orgány. Uvedl, že dále přezkoumá, zda lze norský návrh na založení podpory na výpočtu čisté současné hodnoty příslušného projektu přijmout, pokud se norské orgány rozhodnou omezit podporu na rozdíl mezi tržní cenou a výrobními náklady, viz oddíl D.3.3.1 bodu 54 Pokynů v oblasti životního prostředí. Kontrolní úřad se také zajímal o to, jak budou norské orgány v praxi uplatňovat požadavek oddílu D.3.3.1 bodu 54 třetí věty Pokynů v oblasti životního prostředí. Uvedený oddíl předepisuje, že po získání podpory už nebude žádná další energie vyrobená elektrárnou způsobilá ke získání další podpory. Kontrolní úřad také vyjádřil pochybnosti ohledně podpory na projekty, jejichž čistá současná hodnota bude v důsledku vysokých provozních nákladů stále záporná i po získání podpory od úřadu Enova.

Kontrolní úřad nemohl podat konečné stanovisko ohledně projektů zaměřených na nové energetické technologie a ohledně poradenských a konzultačních služeb (energetických auditů).

11. Přípomínky třetích stran

K zahajovacímu rozhodnutí obdržel Kontrolní úřad jednu připomínku od třetích stran. Německé ministerstvo pro životní prostředí, ochranu přírody a jadernou bezpečnost uvádí, že není možné jasně identifikovat příslušný trh a rozhodnout, zda by podpořené podniky skutečně konkurovaly podnikům, které podporu neobdržely, a získaly oproti nim výhodu. Dále německé ministerstvo uvádí, že zásada určování dodatečných nákladů na výrobu obnovitelné energie není pro určování výše podpory příliš vhodná, pokud neexistuje obecně použitelná a jasně vymezená definice pojmu dodatečných nákladů. S ohledem na 40 % hranici pro intenzitu podpory německé ministerstvo tvrdí, že tato hodnota často není pro soukromého investora dostatečným impulsem k jednání, protože by musel nést 60 % nákladů. Lze proto uvažovat nad tím, zda by se podpora neměla spíše odvíjet od podílu na celkových investičních nákladech. Německé ministerstvo nicméně uvádí, že nad některými nedostatky Pokynů v oblasti životního prostředí v této souvislosti převážila zavedená praxe Komise.

12. Přípomínky norských orgánů

Pokud jde o existenci státní podpory, norské orgány ve své odpovědi ze dne 15. července 2006 zastávaly názor, že Kontrolní úřad používá příliš přísný test selektivnosti, který neponechává prostor pro vlastní uvážení u programů, které jsou v zásadě určeny všem společně. Pokud jde o podporu na učební materiály, využívá úřad Enova vlastního uvážení k zamítnutí pouze takových projektů, které nesplnily cíle programu nebo by nemohly zajistit dostatečnou kvalitu. Tato minimální kritéria tudíž měla objektivní povahu.

Norské orgány dále ve výše uvedeném dopise tvrdí, že Kontrolní úřad měl posuzovat slučitelnost Fondu energetiky přímo podle čl. 61 odst. 3 písm. c), jak to udělala Komise v případě Spojeného království a režimu WRAP lease fund⁽³⁹⁾.

Pokud jde o posouzení slučitelnosti investiční podpory na výrobu obnovitelné energie, norské orgány uvádějí, že v případě výroby obnovitelné energie vylučoval v systému, jak byl oznámen, prvek soutěže mezi různými projekty jakékoliv nadměrné náhrady. Kromě toho dohoda mezi úřadem Enova a ministerstvem stanoví, že jakákoliv poskytnutá podpora musí být slučitelná s Dohodou o EHP. V souvislosti se zahrnutím nákladů, u nichž existuje možnost, že nebyly způsobilé k zahrnutí, norské orgány podotýkají, že to by se týkalo pouze nepatrné části nákladů.

⁽³⁹⁾ Rozhodnutí Komise ze dne 11. listopadu 2003 o státní podpoře, kterou má Spojené království v úmyslu poskytnout na základě WRAP Environmental Grant Fund a WRAP Lease Guarantee Fund, Úř. věst. L 102, 7.4.2004, s. 59.

V průběhu předběžného přezkoumání a v odpovědi ze dne 15. července 2006 norské orgány poukazyvaly na to, že v Norsku je energetická situace jiná než ve většině evropských států, neboť 99 % jeho domácí výroby elektřiny pochází z vodních elektráren. Ve srovnání s tradiční výrobou energie v ostatních částech Evropy, založenou na uhlí, zemním plynu a jaderné energetice, má přítom vodní energie odlišnou strukturu nákladů a odlišné úrovně nákladů. Srovnání s vodní energií není podle norských orgánů při výpočtu dodatečných nákladů na výrobu nové obnovitelné energie podle Pokynů proveditelné. Používání zvolené metodiky má i další významné výhody. Zaprvé, metoda čisté současné hodnoty představuje metodu běžně používanou v odvětví energetiky i v dalších průmyslových odvětvích. Odkazem na tržní cenu přináší objektivní a snadno dostupná kritéria. Použitím této metody na všechny projekty s žádostí o podporu může úřad Enova srovnávat odlišné projekty, které o státní podporu navzájem soutěží, na stejném základě a poskytnout podporu projektům s nejlepším poměrem mezi podporou a přínosem pro životní prostředí. Zadruhé, tato metoda zajistí, že projektům bude poskytnuta pouze částka nezbytná k tomu, aby projektu umožnila vstoupit na trh.

Norsko uvádí, že kdyby se měly Pokyny v oblasti životního prostředí dodržovat doslova, musely by norské orgány doplnit režim investiční podpory režimem provozní podpory, v němž by se výše podpory v konečném výsledku stanovovala rovněž na základě výpočtu čisté současné hodnoty. Takto poskytovaná provozní podpora by fakticky byla režimem investiční podpory, v němž by se podpora vyplácela ve splátkách, nikoliv paušální částkou, bez jakéhokoli významného rozdílu ohledně možnosti podpory, avšak způsobem méně průhledným a administrativně složitějším⁽⁴⁰⁾. V systému, jak byl oznámen, bude úřad Enova zapojen pouze do investiční fáze projektu.

Norské orgány ve své odpovědi ze dne 15. července 2006 souhlasí se zjištěním Kontrolního úřadu v zahajovacím rozhodnutí v tom ohledu, že metoda úřadu Enova vede obecně k investiční podpoře, která je nižší než dodatečné investiční náklady na zařízení k výrobě obnovitelné energie nebo je těmto nákladům rovna. Norské orgány se nicméně stavějí proti stropu v podobě výše odpisů zařízení. Tím by se nezohlednila skutečnost, že projekty mají také nárok na přiměřený výnos, jak je stanoveno v Pokynech Kontrolního úřadu v oblasti životního prostředí (oddíl D.3.3.1 bod 54) a jak uplatňuje Komise ve svém rozhodnutí týkajícím se projektu větrné elektrárny na moři Q7⁽⁴¹⁾. Jelikož přiměřená úroveň výnosu bude stanovena na základě zjištění nezávislého odborníka, tvrdí norské úřady, že neexistuje riziko nadměrných náhrad v důsledku příliš vysokého výnosu.

⁽⁴⁰⁾ Viz též oddíl „informace předložené Norskem“ v rozhodnutí Kontrolního úřadu 122/05/KOL, s. 12 a násl.

⁽⁴¹⁾ Státní podpora č. 707/2002 – Nizozemsko, MEP – Šíření obnovitelné energie.

Pokud jde o požadavek, že by podpořené projekty neměly získat žádnou další pomoc, viz oddíl D.3.3.1 bod 54 Pokynů v oblasti životního prostředí, norské orgány souhlasí s tím, že podpora poskytnutá Fondem energetiky by měla být omezena. Uvádějí poté dva mechanismy, které takové omezení zajistí. Zaprvé se při hodnocení projektu úřadem Enova zohlední veškerý známý příjem (peněžní toky) bez ohledu například na jinou vládní pomoc, která je kvalifikována jako státní podpora. Tyto prvky se zohlední na straně příjmu či nákladů, podle toho, kam patří, a následně sníží potřebu další podpory od úřadu Enova. Zadruhé, s ohledem na možné zavedení programu zelených osvědčení se norské orgány odvolávají na ustanovení v dohodě uzavírané s příjemcem podpory, podle něhož příjemce musí vrátit zpět (včetně úroků) jakoukoliv podporu přijatou z Fondu energetiky, pokud vstoupí do programu zelených osvědčení.

Norské orgány navrhly v průběhu formálního vyšetřovacího řízení v souvislosti s režimem podpor změnu u těch projektů, které by i s podporou z Fondu energetiky měly čistou současnou hodnotu zápornou. Tato změna je v současnosti obsažena v oddíle I.9.1 bodě 9 tohoto rozhodnutí a stanoví, že projekty, které v okamžiku investice mají za běžných provozních podmínek zápornou hodnotu ukazatele EBITDA, nemají možnost získat jakoukoliv podporu.

II. ZHODNOCENÍ

1. Státní podpora ve smyslu čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP

Ustanovení čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP zní takto:

„Nestanoví-li tato dohoda jinak, jsou podpory poskytované v jakékoli formě členskými státy ES, státy ESVO nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, pokud ovlivňují obchod mezi smluvními stranami, neslučitelné s fungováním této dohody.“

1.1 Přítomnost státních prostředků

Podle článku 61 Dohody o EHP musí být podpora poskytnuta státem nebo ze státních prostředků. V posuzovaném případě se podpora různých investičních projektů uskutečňuje prostřednictvím dotací ze státního rozpočtu a z daně uvalené na sazbu za dodávku energie. Financování prostřednictvím rozpočtových zdrojů splňuje kritérium „státních prostředků“.

S ohledem na příjmy z daně uvalené na sazbu za dodávku Kontrolní úřad uvádí, že podle zavedeného precedenčního práva a praxe Evropské komise jsou státní prostředky zapojeny tehdy, pokud jsou peníze převedeny z určitého fondu, který je zřízen státem a získává prostředky z příspěvků uložených nebo spravovaných státem⁽⁴²⁾. V tomto ohledu bude nutné rozhodnout, zda stát dotčené peníze kontroloval⁽⁴³⁾. K tomu, aby bylo možné určitá aktiva považovat za státní prostředky, stačí, že jsou tato aktiva trvale pod kontrolou veřejných orgánů⁽⁴⁴⁾.

Fond energetiky byl zřízen norským státem. Je spravován veřejným orgánem, úřadem Enova, jehož vlastníkem je norský stát prostřednictvím ministerstva pro ropu a energii. Fond byl zřízen proto, aby plnil cíl politiky norského státu a napomáhal k dosažení energetických cílů norského státu v souvislosti s Kjótským protokolem. Za tímto účelem norský stát uložil prostřednictvím nařízení (viz oddíl 1.3 tohoto rozhodnutí) povinnou daň, z níž se Fond energetiky financuje. Výši daně rovněž určuje stát. Příjmy z daně směřují přímo do Fondu energetiky, který je přiděluje vybraným projektům. Kontrolní úřad se tudíž domnívá, že norský stát vykonává nad touto daní trvalou kontrolu, a že je proto tato daň státním prostředkem ve smyslu čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP.

1.2 Zvýhodnění určitých podniků nebo určitých odvětví výroby

Aby bylo možné určité opatření považovat za podporu ve smyslu čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP, musí v první řadě přinést příjemci výhody spočívající v tom, že jej zbaví poplatků, které by příjemce běžně hradil ze svého rozpočtu. Ve druhé řadě pak musí být opatření podpory selektivní v tom smyslu, že zvýhodní „určité podniky nebo určitá odvětví výroby“. V následujícím textu se rozlišují režimy investiční podpory, které zahrnují i energetické audity, a opatření v oblasti výchovy a vzdělávání.

1.2.1 Obecná poznámka: Hodnocení Fondu energetiky jako takového, nikoliv jednotlivých grantů poskytnutých v rámci režimu

V posuzovaném případě je možné, že níže popsaná opatření podpory byla v některých případech poskytnuta jednotlivcům,

nikoliv podnikům (např. některá opatření v oblasti výchovy a vzdělávání) nebo se týkala vzdělávací činnosti, nikoliv hospodářské. Žádné z různých opatření podpory však nebylo formálně (na základě právních či správních pokynů) na jednotlivce nebo určité druhy činností omezeno⁽⁴⁵⁾. Podporu lze poskytnout například soukromým vzdělávacím zařízením, které mohou vykonávat hospodářské činnosti, nebo ji lze směřovat do určitých průmyslových odvětví (např. do stavebnictví).

Stávající oznámení a hodnocení se zabývá Fondem energetiky jako takovým, nikoliv jednotlivými granty, které byly v rámci něj poskytnuty. Kontrolní úřad proto nemusí pro zhodnocení režimu Fondu energetiky jako takového⁽⁴⁶⁾ například posuzovat, zda se podpora poskytnutá v jednotlivých případech neziskovým organizacím nebo vzdělávacím zařízením týkala (hospodářské) činnosti podniku. Jelikož však režim Fondu energetiky v tomto ohledu neobsahoval žádná omezení, došel Kontrolní úřad k závěru, že s výjimkou uvedenou níže byla podpora v rámci režimu poskytována podnikům.

Podpora poskytovaná veřejnému sektoru na provádění opatření zaměřených na energetickou účinnost v rámci plnění jeho veřejných funkcí státní podporu nepředstavuje. To se týká zejména programu zaměřeného na opatření v oblasti energetické účinnosti, který byl určen místním správám. Tato podpora nepředstavuje státní podporu ve smyslu čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP, pokud se u příjemce podpory omezuje, jak potvrdily norské orgány, na plnění jeho funkce veřejného subjektu.

1.2.2 Investiční podpora (výroba obnovitelné energie, opatření na úsporu energie, nové energetické technologie a energetické audity)

Granty na výše uvedené investice poskytují příjemcům výhodu ve smyslu čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP, a to tím, že jim buď umožňují investovat do výroby obnovitelné energie či opatření snižujících jejich spotřebu energie, nebo umožňují společnosti (v případě auditů prostřednictvím zvýšené konkurence a energetické analýzy) energii účinněji využívat, čímž dále snižují běžné provozní náklady společnosti.

⁽⁴²⁾ Věc 173/73, *Itálie v. Komise*, Sb. rozh. 1974, s. 709, věc 78/76, *Steinike v. Německo*, Sb. rozh. 1977, s. 595, rozhodnutí Komise č. 707/2002 – *Nizozemsko*, viz poznámku pod čarou 41 výše; č. 490/2000 – *Itálie*, Uvzlé náklady v odvětví elektroenergetiky.

⁽⁴³⁾ Generální advokát Jacobs ve věci C-379/98, *Preussen Elektra v. Schleswig AG*, Sb. rozh. 2001, s. I-2099, odstavec 165.

⁽⁴⁴⁾ Viz věc T-67/94, *Ladbroke Racing Ltd v. Komise Evropských společenství*, Sb. rozh. 1998, s. II-1, odstavec 105 a násl. V tomto ohledu není pochyb o tom, že lze opatření přiřadit státu, který daň zavedl. To je situace odlišná od systému projednávaného ve věci C-345/02, *Pearle BV, Hans Prijs Optiek Franchise BV a Rinck Opticiens BV v. Hoofdbedrijfschap Ambachten*, Sb. rozh. 2004, s. I-7139, který se týkal poplatku, o němž rozhodovala rada odborníků.

⁽⁴⁵⁾ Kontrolní úřad by nicméně rád poukázal na to, že při zjišťování toho, zda podporu obdržel „podnik“, se neuvažuje právní status nebo způsob organizace subjektu, ale že rozhodující je povaha podniku podle činnosti, na kterou je podpora poskytována, věc C-41/90, *Höfner a Elser v. Macrottron*, Sb. rozh. 1991, s. I-979; např. vykonávat hospodářské činnosti a soutěžit s ostatními mohou také neziskové organizace, viz např. věc 78/76, *Steinike & Weinlig*, viz poznámku pod čarou 43 výše, a věc C-67/96, *Albany, International BV v. Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie*, Sb. rozh. 1999, s. I-5751.

⁽⁴⁶⁾ Pokud pomoc představuje podporu, což bude stanoveno níže, představuje Fond energetiky režim podpory. Viz definici režimu podpory v čl. 1 písm. d) části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru.

Podpora je rovněž selektivní. Pokud jde o investiční podporu na výrobu obnovitelné energie, vztahuje se podpora na zvláštní kategorii výrobců energie.

Selektivnost rovněž existuje u ostatních opatření, protože se granty přidělují pouze určitým společnostem, které vybírá úřad Enova poté, co v průběhu procesu předkládání žádostí všechny projekty porovná a rozhodne o tom, který projekt je v daném kole nejúčinnější a získá podporu. Jak je stanoveno v precedenčním právu⁽⁴⁷⁾, v situaci, kdy má fond „určitou volnost, která mu umožňuje upravit finanční podporu s ohledem na řadu hledisek, jako jsou zejména výběr příjemců, výše finanční podpory a podmínky, za kterých je poskytnuta, (...) má takový systém sklon určité podniky oproti jiným zvýhodňovat“⁽⁴⁸⁾. Žádný z projektů splňujících kritéria stanovená pro žádosti však nemá jistotu, že podporu získá, neboť to závisí na jiných projektech, s nimiž v procesu žádání o podporu soutěží o částku, kterou hodlá úřad Enova v daném kole hodnocení projektů přidělit. Jelikož o tom, jak často a jaké druhy výzvy k předkládání návrhů projektů uspořádá, rozhoduje zcela volně úřad Enova, dává mu systém dostatečný prostor pro vlastní uvážení na to, aby byla opatření podpory selektivní⁽⁴⁹⁾.

U energetických auditů je navíc přítomen ještě další prvek selektivnosti, který spočívá v tom, že tento program (podle znění pro rok 2003, viz výše oddíl 1.5.6 tohoto rozhodnutí) je zaměřen na vlastníky soukromých a veřejných budov o celkové povrchové ploše nad 5 000 m² a na průmyslové podniky.

1.2.3 Informační a výchovné programy v oblasti energetické účinnosti

Kontrolní úřad zastává názor, že v případě **informační telefonické linky** úřadu Enova, na níž by byly informace o energetické účinnosti poskytovány komukoliv, kdo má o radu ohledně energetické účinnosti zájem, se žádná selektivnost neuplatňuje, a úřadu Enova není v tomto ohledu ponechána možnost žádného volného uvážení.

O státní podporu rovněž nejde u **návštěv na místě** v případě domácností, protože podpora se v této situaci neposkytuje

⁽⁴⁷⁾ Věc C-241/94, *Komise v. Francie*, Sb. rozh. 1996, s. I-4551, odstavec 23.

⁽⁴⁸⁾ Viz též generální advokát Jacobs ve věci C-256/97, *DM Transport S.A.*, Sb. rozh. 1999, s. I-3913, odstavec 39 a 40.

⁽⁴⁹⁾ Tomu odpovídá i hodnocení samotného úřadu Enova, který na svých internetových stránkách v souvislosti se svou úlohou píše: „Enova SF má značnou volnost, pokud jde o výběr a složení strategických priorit a opatření.“

podnikům ve smyslu čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP. Kontrolní úřad dále neshledává žádnou státní podporu ve smyslu čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP ani v případě účinného využívání energie v komerčních budovách, neboť toto opatření bylo nabídnuto všem, kdo o ně mají zájem, aniž má úřad Enova a jeho střediska pro sledování účinnosti prostor pro jakékoliv volné uvážení. Jinými slovy, toto opatření nesplňuje podmínku týkající se selektivnosti.

Selektivní výhoda existuje u programu podpory zaměřeného na vytváření **učebních materiálů a vzdělávacích kurzů**, neboť ve srovnání s jinými subjekty, které takovou podporu neobdržely, snižuje u příjemce náklady na tvorbu takového materiálu nebo programu. Kontrolní úřad nesouhlasí s norskými orgány v tom, že u programů zaměřených na výchovu a vzdělávání používá příliš přísný test selektivnosti. Podpora se v první řadě zaměřuje na určitá odvětví, např. v roce 2003 se program mimo jiné zaměřoval na soukromé poskytovatele vzdělávacích služeb nebo v roce 2004 na stavebnictví. Znění programů zdůrazňují, že nabídky studií by měly vyhovovat potřebám podniku a soukromý sektor by se měl na financování programu částečně podílet. Tím je ponechán prostor pro rozvoj odvětvových řešení. Ve druhé řadě tyto programy stále úřadu Enova ponechávají velký prostor pro vlastní uvážení. Samy norské orgány zdůrazňují, že soutěž mezi projekty je zásadní. V důsledku toho je možné, že některé projekty podporu neobdrží, přestože splňují určitá objektivní kritéria, neboť mohou prohrát, pokud jiné projekty v příslušném kole hodnocení dosáhnou lepších výsledků. Rovněž neexistuje žádná záruka toho, že odmítnutý projekt získá podporu v příštím kole. Znění programů pro roky 2003 a 2004 kromě toho obsahují seznam priorit, který dále ukazuje, že některé projekty, zejména ty, které mezi prioritními projekty nejsou, mají menší šanci podporu získat. Kontrolní úřad tudíž podporu považuje za selektivní.

1.3 Narušení hospodářské soutěže a vliv na obchod mezi smluvními stranami

Podmínkou pro to, aby bylo určité opatření podporou ve smyslu čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP, je, že narušuje nebo může narušit hospodářskou soutěž a ovlivňuje obchod mezi smluvními stranami.

V posuzovaném případě opatření posilují konkurenceschopnost podpořených podniků na trhu s energií a elektřinou v Evropském hospodářském prostoru, kde skutečně nebo potenciálně soutěží s jinými výrobci energie⁽⁵⁰⁾.

⁽⁵⁰⁾ Například ve vztahu k výrobcům elektřiny závislých na tradičních zdrojích nebo – aktuálně – ve vztahu k výrobcům vodní energie nebo jiným výrobcům obnovitelné energie, kterým úřad Enova neposkytne podporu, či ke společnostem, kterým není poskytnuta podpora na uplatňování opatření zaměřených na energetickou účinnost.

Je možné, že na poměrně velký počet projektů, které v minulosti podporu získaly (viz oddíl I.6 tohoto rozhodnutí), se vztahuje akt uvedený v bodě 1 písm. e) přílohy XV Dohody o EHP (nařízení Komise (ES) č. 69/2001 ze dne 12. ledna 2001 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na podporu *de minimis*), protože přidělené granty nedosahují prahu *de minimis*. Ne všechny podpořené projekty však měly povahu podpory *de minimis*. Ani to ovšem nebylo podmínkou tohoto režimu.

Jelikož je trh s elektřinou do značné míry liberalizován a uskutečňují se obchodní toky energetických produktů a elektřiny mezi státy EHP (např. Norsko určitou část své elektřiny dováží i vyváží), dochází k popisovanému (potenciálnímu) narušení hospodářské soutěže ve vztahu k jiným podnikům EHP. Tuto skutečnost potvrzuje i to, že se s různými formami elektřiny obchoduje na energetické burze Nordpool, která představuje běžný rámec obchodu mezi severskými zeměmi. Systém Fondu energetiky tak narušuje nebo může narušit hospodářskou soutěž a ovlivňuje obchod mezi smluvními stranami.

2. Nová podpora

Jak je uvedeno v oddíle II.1 tohoto rozhodnutí, zahrnuje systém Fondu energetiky podporu ve smyslu čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP. Je však třeba určit, zda rovněž představuje novou podporu, která měla být oznámena v dostatečném časovém předstihu, aby Kontrolní úřad mohl provést hodnocení, viz článek 2 části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvorem. Novou podporou se rozumí veškerá podpora (...) „mimo existující podpory, včetně změn existující podpory“, viz čl. 1 písm. c) části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvorem.

Norská vláda uvádí, že programy spojené v rámci systému Fondu energetiky existovaly před vstupem Norska do Evropského hospodářského prostoru. Proto tyto režimy původně představovaly existující podporu ve smyslu čl. 1 písm. b) bodu ii) části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvorem.

Spolu s oznámením norské orgány Kontrolnímu úřadu oznámily změny existujících režimů podpory. Jde především o:

- i) spojení existujících režimů v rámci nově zřízeného Fondu energetiky v roce 2002,

- ii) novou správu podpory prostřednictvím nově vytvořeného správního úřadu Enova, který tak nahradil do té doby příslušný orgán – norské Ředitelství pro vodní zdroje a energetiku,

- iii) vypracování nových energetických cílů parlamentem, což znamená, že opatření v rámci těchto režimů by napříště měla dosahovat měřitelných cílů energetické účinnosti a výroby,

- iv) a konečně též nový mechanismus financování (daň ze sazby za dodávku elektřiny).

Tyto změny byly doprovázeny novým souborem právních předpisů týkajících se úřadu Enova, které mají dopad na podporu v tom smyslu, že opatření by nyní měla dosahovat nových cílů politiky, které v roce 2002 sjednaly norský stát a úřad Enova.

Tyto změny nebyly čistě formální nebo technické povahy (viz čl. 4 odst. 1 rozhodnutí Kontrolního úřadu ze dne 14. července 2004⁽⁵¹⁾), ale výrazně změnily dříve existující systém a jeho právní rámec. Zaprvé, v souladu s rozsudkem Soudního dvora ve věci *Namur Les Assurances*⁽⁵²⁾ musí být existence nové podpory určena odkazem na předpisy, které ji stanoví. V tomto ohledu je třeba poznamenat, že se zřízením Fondu energetiky a úřadu Enova byl přijat celý nový soubor pravidel upravujících podporu v rámci Fondu energetiky a jeho financování. Nejprve to bylo rozhodnutí parlamentu ze dne 5. dubna 2001, kterým byl změněn energetický zákon ze dne 29. června 1990. Toto rozhodnutí zmocnilo vládu uložit distributorům energie (prostřednictvím licence „*omsetningskonsesjoner*“), aby navýšili sazbu za dodávky elektřiny placenou konečnými spotřebiteli o daň. Tato daň byla příspěvkem k financování Fondu energetiky. Podrobnosti o tom, jak by tato daň měla být vybírána a převáděna do Fondu energetiky stanovilo tehdy nově přijaté nařízení vlády ze dne 10. prosince 2001. V návrzích, jejichž výsledkem bylo rozhodnutí parlamentu, vláda definovala nové a konkrétní energetické cíle (viz oddíl I.4 tohoto rozhodnutí), kterých by mělo být prostřednictvím zřízení Fondu energetiky a úřadu Enova dosaženo v daném časovém horizontu. Tyto cíle a způsob jejich dosažení byly podrobněji stanoveny v dohodě mezi ministerstvem a úřadem Enova. Nové nařízení o Fondu energetiky tento Fond zařadilo do působnosti ministerstva pro ropu a energii a stanovilo jeho správu úřadem Enova. Tím se ukazuje, že v letech 2000/2001 se právní předpisy upravující podporu opatření v oblasti energetické účinnosti výrazně změnily a byly doplněny.

⁽⁵¹⁾ Rozhodnutí č. 195/04/KOL.

⁽⁵²⁾ Věc C-44/93, *Namur-Les Assurances du Crédit v. Office National du Duccroire a belgický stát*, Sb. rozh. 1994, s. I-3829.

Tyto právní a správní změny se uskutečnily se záměrem zásadně změnit stávající režim podpory a vytvořit zcela nový způsob financování opatření na úsporu energie a výroby obnovitelné energie⁽⁵³⁾. Spojení dvou nových režimů bylo více než pouhou technickou formalitou, neboť jejich sjednocení pod jednu hlavičku se uskutečnilo s cílem vytvořit cílenější státní podporu a dosáhnout hmatatelnějších výsledků, pokud jde o politiky v oblasti udržitelné energie. Rozhodnutí o poskytnutí podpory projektům bude muset nyní brát v úvahu, zda mohou projekty přispět k novým cílům definovaným parlamentem v období 2000/2001, což představuje zásadní změnu předchozích mechanismů podpory.

Působnost do té doby příslušného orgánu – norského Ředitelství pro vodní zdroje a energetiku (NVE) – převzala zcela nová správní struktura nově založeného správního úřadu Enova. Tento úřad zavazuje dohoda s ministerstvem k tomu, aby spravoval Fond energetiky tak, aby dosáhl energetických cílů nově definovaných parlamentem a řídil Fond v souladu s nově přijatými právními předpisy. Úřad Enova byl dále vyzván, aby prosazoval (prostřednictvím správy finančních prostředků) hospodářskou soutěž na trhu. Tím se ukazuje, že úřad Enova pouze nepokračuje v práci NVE, ale jsou mu svěřeny nové úkoly a povinnosti, což představuje zásadní změnu předchozích režimů.

V neposlední řadě je důležité, že byl vytvořen nový mechanismus financování. Příděly z rozpočtu jsou při financování podpůrných opatření (stále více) nahrazovány daní ze sazby za dodávku, která se používá k financování Fondu energetiky. I když Norsko poukázalo na to, že daň jako taková byla zavedena před vstupem Dohody o EHP v platnost, nemění se tím nic na zjištění Kontrolního úřadu, že zavedení nového mechanismu financování vedlo k zásadní změně. Před rokem 2002 tuto daň spravovaly společnosti elektrizačních soustav, zejména za účelem financování vlastních informačních činností v oblasti energetické účinnosti. V současnosti tuto daň ukládá a kontroluje norský stát, který ji vyhrazuje na financování Fondu energetiky. Fond může tyto peníze používat na nejrůznější druhy podpůrných opatření, která se neomezují jen na informační činnosti⁽⁵⁴⁾. Vzhledem k výše uvedenému dochází Kontrolní úřad k závěru, že změny systému financování jsou zásadního charakteru.

⁽⁵³⁾ V této souvislosti viz výklad generálního advokáta Fennellyho ve věcech C-15/98 a C-105/99, *Italská republika v. Komise Evropských společenství*, Sb. rozh. 2000, s. II-8855, odstavec 61 a násl., jenž tvrdí, že změny právních předpisů musejí celý systém změnit výrazně, tj. představovat větší změnu než jen formální.

⁽⁵⁴⁾ V příslušných vládních návrzích označily samy norské orgány mechanismus financování jako „nový“.

Popsané změny mění režim podpory jako takový a přitom nepředstavují oddělitelnou část existujících režimů⁽⁵⁵⁾. Nový mechanismus financování a správy i povinnost úřadu Enova dosahovat nově definovaných energetických cílů se dotýkají samotné struktury programu podpory a vztahují se na všechna opatření, která v rámci Fondu energetiky získají podporu. Tyto změny se uskutečnily s cílem lépe využívat veřejné zdroje a dosáhnout udržitelnějších výsledků v oblasti energetické účinnosti, k čemuž bylo nutné zavést nové struktury a stanovit nové cíle. Tyto nové struktury a cíle určují každé rozhodnutí o poskytnutí podpory a nelze je považovat za oddělitelné od dříve existujících podpůrných opatření.

Proto je třeba oznámené změny považovat za novou podporu ve smyslu čl. 1 písm. c) části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvorem.

Fond energetiky začal fungovat dne 1. ledna 2002, tj. před červnem 2003, kdy byl režim oznámen Kontrolnímu úřadu. Systém Fondu energetiky tedy byl Kontrolnímu úřadu oznámen pozdě a tím porušil povinnost *standstill* podle čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvorem. Proto je třeba podporu považovat za „protiprávní podporu“ ve smyslu čl. 1 písm. f) části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvorem. Jakákoliv protiprávní podpora, která není prohlášena za slučitelnou s čl. 61 odst. 3 písm. c) Dohody o EHP, je předmětem navrácení.

3. Slučitelnost podpory

Podle názoru Kontrolního úřadu nejsou opatření podpory v souladu s žádnou z výjimek stanovených v čl. 61 odst. 2 nebo 3 písm. a), b) a d) Dohody o EHP. Proto je třeba posoudit, zda lze tuto podporu odůvodnit podle čl. 61 odst. 3 písm. c) Dohody o EHP. Podle uvedeného ustanovení lze podporu považovat za slučitelnou, jestliže „mají usnadnit rozvoj určitých hospodářských činností nebo hospodářských oblastí, pokud nemění podmínky obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem“.

Kontrolní úřad posoudí Fond energetiky z hlediska čl. 61 odst. 3 písm. c) Dohody o EHP ve spojení s Pokyny Kontrolního úřadu v oblasti životního prostředí. Uvedené Pokyny od států ESVO požadovaly, aby své režimy podpory v oblasti životního prostředí uvedly do souladu s těmito Pokyny do 1. ledna 2002.

⁽⁵⁵⁾ Věc T-195/01 a T-207/01, *Vláda Gibraltarů a Španělské království v. Evropská komise*, Sb. rozh. 2001, s. II-3915, odstavec 111.

V následujícím hodnocení bude Kontrolní úřad rozlišovat systém Fondu energetiky v podobě, v jaké mu byl oznámen a v jaké byl používán od 1. ledna 2002 (viz oddíl II.3.1 tohoto rozhodnutí), a budoucí změny navržené norskými orgány ve snaze dosáhnout slučitelnosti podpory s pravidly EHP pro státní podporu (viz oddíl II.3.2 tohoto rozhodnutí).

3.1 Hodnocení Fondu energetiky, jak byl oznámen Kontrolnímu úřadu

3.1.1 Investiční podpora (výroba obnovitelné energie, investice do úspory energie, nové energetické technologie, energetické audit)

Ve svém rozhodnutí ze dne 18. května 2005 o zahájení formálního vyšetřovacího řízení vyslovil Kontrolní úřad pochybnosti v souvislosti s tím, zda lze podporu poskytovanou v rámci Fondu energetiky považovat za slučitelnou z hlediska Pokynů v oblasti životního prostředí.

Ve svých připomínkách ze dne 15. července 2005 k zahajovacímu rozhodnutí norské orgány uvedly, že by tento systém měl být povolen přímo na základě čl. 61 odst. 3 písm. c) Dohody o EHP. Kontrolní úřad tento názor nesdílí, přinejmenším pokud jde o to, zda dotčená podpora spadá pod Pokyny v oblasti životního prostředí. Podle stanoviska Kontrolního úřadu není rozhodnutí Evropské komise v případě WRAP⁽⁵⁶⁾ v tomto ohledu relevantní. Rozdíl mezi oběma případy spočívá v tom, že Pokyny v oblasti životního prostředí neobsahují žádné ustanovení o investiční podpoře v případě recyklace, zatímco investiční podpora obnovitelné energie je uvedenými Pokyny upravena. Kontrolní úřad je přitom svými vlastními pokyny vázán⁽⁵⁷⁾. Proto dochází k závěru, že nemůže přehlížet kapitole o investiční podpoře v Pokynech v oblasti životního prostředí (oddíl D.I.3, zejména bod 27, a oddíl D.1.7 bod 32) ani kapitole o provozní podpoře (oddíl D.3.3.1 bod 54 týkající se obnovitelných zdrojů energie) a intenzity podpory v nich uvedené.

1. Investiční podpora na výrobu obnovitelné energie

Investice do výroby obnovitelné energie lze podpořit až do intenzity podpory 40 % nebo v případě nutnosti do výše 100 % způsobilých nákladů, viz oddíl D.1.3 bod 27 Pokynů v oblasti životního prostředí. Oddíl D.1.6 bod 31 upřesňuje, co představuje způsobilou investici – konkrétně investice do půdy, budov, továren a zařízení a za určitých podmínek i do nehmotných aktiv. Oddíl D.1.7 bod 32 stanoví, že způsobilé náklady představují rozdíl mezi investičními náklady závodu na výrobu obnovitelné energie a investičními náklady konvenční elektrárny (dále jen „přístup dodatečných nákladů“).

⁽⁵⁶⁾ Viz poznámku pod čarou 40 výše.

⁽⁵⁷⁾ Věc C-351/98, *Španělské království v. Evropská komise*, Sb. rozh. 2002, s. I-8031, odstavec 76.

Ve svém rozhodnutí o zahájení formálního vyšetřovacího řízení⁽⁵⁸⁾ Kontrolní úřad poznamenal, že podpora obnovitelných zdrojů energie nevychází z přístupu dodatečných nákladů, jak je stanoven v oddíle D.1.7 bodě 32 Pokynů. Zjistil rovněž, že beze změn, které později navrhly norské orgány, by neexistovala žádná záruka toho, že podpora zůstane ve 40 % limitu. Dále neexistovala záruka toho, že podpora nepřekročí vyšší hranici 100 % dodatečných nákladů ani že uvedený režim nepovede k nadměrným náhradám. Neexistovaly totiž například záruky, že se podpora poskytne pouze na způsobilé investiční náklady a že nebude určitému podniku poskytnuta podpora vyšší, než je nezbytné k rozhodnutí investovat do projektu. Proto Kontrolní úřad dospěl k předběžnému názoru, že Fond energetiky, jak byl oznámen, nelze odůvodnit na základě kapitoly o investiční podpoře (oddíl D.1.3 Pokynů v oblasti životního prostředí) a představuje neslučitelnou státní podporu.

Připomínky norských orgánů tyto pochybnosti nerozptýlily. Pokud jde o podporu na náklady, které možná nebyly způsobilé, norské orgány uvádějí, že od 1. ledna 2005 úřad Enova povoluje pouze podporu na náklady uvedené v rozhodnutí Komise č. 75/2002 týkajícího se Finska, zatímco v minulosti byla podpora poskytována na jiné náklady (např. finanční), přestože to mohlo představovat pouze nepatrnou část celkových nákladů. Jelikož Fond energetiky tak, jak byl oznámen, neobsahoval žádná jasná pravidla ohledně toho, jaké náklady jsou způsobilé, stalo se nebezpečí zahrnutí nezpůsobilých nákladů skutečností. Podobně norské tvrzení, že soutěžní prvek v režimu podpory omezuje možnosti nadměrných náhrad, nemůže změnit zjištění Kontrolního úřadu, že režim ve skutečnosti nedisponoval žádnými fungujícími právními omezeními, která by *zaručila*, že podpora bude poskytována v mezích stanovených v kapitole o investiční podpoře v Pokynech. Bez zavedení takových pravidel by bylo spíše věcí náhody, kdyby k nadměrným náhradám nedošlo.

Kontrolní úřad také potvrzuje svůj názor vyjádřený v rozhodnutí o zahájení formálního vyšetřovacího řízení ohledně toho, že u systému, jak byl oznámen, také nejsou splněny podmínky oddílu D.3.3.1 bodu 54. Kontrolní úřad nebyl schopen prokázat existenci takových prvků, které by zajistily, že hranice uvedená v oddíle D.3.3.1 bodě 54 nebude nikdy překročena. Neexistovala ani záruka toho, že do výpočtu budou zahrnuty pouze investiční náklady (oddíl D.3.3.1 bod 54 se omezuje na odpisy výrobního zařízení), ani dostatečná jistota ohledně toho, jak by se měla stanovit diskontní sazba a že podpora nikdy nepřekročí výši nezbytnou k dosažení nulové čisté současné hodnoty.

Závěr tedy je, že systém Fondu energetiky tak, jak byl oznámen, nespňuje normy slučitelnosti stanovené Pokyny v oblasti životního prostředí.

⁽⁵⁸⁾ Oddíl II.3.1.1 rozhodnutí Kontrolního úřadu 122/05/KOL.

2. Podpora na úsporu energie

Investice do úspory energie (pojem úspory energie je vymezen v oddíle B bodě 7 Pokynů v oblasti životního prostředí) lze podle oddílu D.1.3 bodu 25 podpořit až do intenzity podpory 40 % způsobilých nákladů. Oddíl D.1.6 bod 31 Pokynů v oblasti životního prostředí definuje příslušnou investici, tj. půdu, budovy, továrny a zařízení a za určitých podmínek i nehmotná aktiva. Oddíl D.1.7 bod 32 Pokynů v oblasti životního prostředí omezuje podporu na způsobilé náklady, které jsou definovány jako dodatečné investiční náklady nutné ke splnění cílů ochrany životního prostředí. Žádou podporu nelze poskytnout na přizpůsobování se určité normě Evropského společenství⁽⁵⁹⁾, pokud se nejedná o malý nebo střední podnik.

Ve svém rozhodnutí o zahájení formálního vyšetřovacího řízení Kontrolní úřad zjistil, že se podpora nevypočítává metodou dodatečných nákladů, jak je stanoveno v oddíle D.1.7 bodě 32 Pokynů v oblasti životního prostředí. Zejména pak nedodrжуje 40 % hranici stanovenou v oddíle D.1.3 bodě 25 Pokynů v oblasti životního prostředí. Na rozdíl od investiční podpory na výrobu obnovitelné energie však nelze 40 % hranici u opatření na úsporu energie překročit⁽⁶⁰⁾.

Norské orgány uvádějí, že v praxi přístup stanovený v Pokynech dodržují. Kontrolní úřad nepochybně skutečnost, že jednotlivé granty poskytnuté v rámci režimu Fondu energetiky asi samy o sobě s Pokyny v oblasti životního prostředí slučitelné jsou. To však neznamená, že by byl celý režim Fondu energetiky jako takový – jenž neobsahoval žádné meze týkající se intenzity podpory ani se nedržel přístupu dodatečných nákladů – s Pokyny v oblasti životního prostředí slučitelný.

Jelikož tedy neexistovaly fungující mechanismy, které by bránily tomu, aby podpora poskytnutá v rámci daného opatření převýšila 40 % hranici, čímž by se náklady srovnaly s náklady na tradiční výrobu elektřiny, je třeba režim Fondu energetiky tak, jak byl oznámen, považovat za neslučitelnou podporu.

3. Nové energetické technologie

Ve svém rozhodnutí o zahájení formálního vyšetřovacího řízení Kontrolní úřad zjistil, že nemá dostatečné informace k tomu, aby posoudil, zda projekty v této kategorii budou projekty týkající se výroby obnovitelné energie⁽⁶¹⁾. Podobně si Kontrolní

⁽⁵⁹⁾ Odkaz na určitou normu Společenství je v rámci Dohody o EHP výslovně uveden v Pokynech v oblasti životního prostředí, viz jejich oddíl A bod 5.

⁽⁶⁰⁾ Oddíl II.3.1.2 rozhodnutí Kontrolního úřadu o zahájení formálního vyšetřovacího řízení, rozhodnutí 122/05/KOL.

⁽⁶¹⁾ Oddíl II.3.1.3 rozhodnutí Kontrolního úřadu o zahájení formálního vyšetřovacího řízení, rozhodnutí 122/05/KOL.

úřad nebyl jistý tím, zda se tyto projekty týkaly projektů výzkumu a vývoje, které měly být posuzovány podle kapitoly 14 o podpoře výzkumu a vývoje v Pokynech Kontrolního úřadu o státní podpoře.

V průběhu formálního vyšetřovacího řízení norské orgány objasnily, že se podpora v této kategorii nebude týkat projektů ve fázi výzkumu a vývoje, ale především projektů výroby obnovitelné energie a v menší míře opatření na úsporu energie. Údaje doložené norskými orgány o projektech seskupených pod touto hlavičkou ukázaly, že doposud byla podpora poskytnuta pouze uvedeným kategoriím. Projekt „podpora nových energetických technologií“ je proto třeba považovat za podskupinu investiční podpory v oblasti opatření na úsporu energie, respektive výroby obnovitelné energie.

Kontrolní úřad nicméně zjistil, že v případě Fondu energetiky, jak byl oznámen, systém nejdříve jasně neuváděl, že projekty nových energetických technologií jsou podskupinami dalších kategorií podpor, a měly by tudíž být posuzovány podle stejných pravidel. V každém případě, pokud jde o ostatní opatření podpory, Kontrolní úřad konstatoval, že systém tak, jak byl oznámen, neobsahoval žádná omezení zaručující, že příslušné meze pro investiční podporu na výrobu obnovitelné energie a opatření na úsporu energie budou dodržovány nebo že podpora bude poskytnuta pouze na investiční náklady. Kontrolní úřad tak dochází k závěru, že podpora tak, jak byla oznámena, nesplňuje požadavky Pokynů v oblasti životního prostředí.

4. Energetické audity

Ve svém rozhodnutí o zahájení formálního vyšetřovacího řízení Kontrolní úřad uvedl, že nemá dostatečné informace k tomu, aby posoudil, zda bude takto označená podpora slučitelná s Pokyny v oblasti životního prostředí, zejména s oddílem D.2 bodem 36 Pokynů v oblasti životního prostředí (podpora malých a středních podniků).

V souvislosti s touto kategorií podpory se norské orgány v průběhu formálního vyšetřovacího řízení odvolávaly na finský režim podpor, který umožňuje, aby byly pro účely státní podpory zohledněny náklady na energetické audity (tj. bez omezení na malé a střední podniky). Norské orgány zdůrazňují, že podobně jako finský systém umožňuje norský Fond energetiky firmám získat finanční podporu na provádění energetických auditů a analýz buď s cílem napomoci dosažení možné energetické účinnosti, nebo za účelem investic do úspory energie či změn chování. Finský režim povoloval podporu až do výše 40 % způsobilých nákladů. Norský režim poskytoval podporu až do výše 50 % způsobilých nákladů.

Kontrolní úřad v první řadě zjistil, že režim Fondu energetiky tak, jak byl oznámen, neobsahoval žádná omezení, jež by zaručovala, že podpora na taková opatření nepřevyší v případě opatření na úsporu energie 40 % hranici, jak je stanoveno v oddíle D.1.3 bodě 25 Pokynů v oblasti životního prostředí. S Pokyny není v slučitelná zejména podpora do výše 50 % způsobilých nákladů.

V druhé řadě Kontrolní úřad neshledává, že podporu na energetické audity lze čistě v souvislosti se změnami chování, bez jakýchkoli navržených investic, zakládat na oddílu D.1.3 Pokynů v oblasti životního prostředí, jež je zaměřen pouze na podporu investic. Na takovou podporu investic se omezoval i souhlas Komise v souvislosti s finským režimem podpory⁽⁶²⁾. Je možné, že za slučitelnou s oddílem D.2 bodem 36 Pokynů v oblasti životního prostředí ve spojení a aktem uvedeným v bodě 1 písm. f) přílohy XV Dohody o EHP⁽⁶³⁾ (podpora malých a středních podniků) by se dala považovat podpora na poradenské a konzultační služby. To však není pro slučitelnost režimu podpory rozhodující, protože Fond energetiky tak, jak byl oznámen, neobsahoval v tomto smyslu žádná omezení. Nelze jej proto označit za slučitelný s Pokyny v oblasti životního prostředí.

3.1.2 Učební materiály a vzdělávací opatření

Kontrolní úřad podotýká, že učební materiály a vzdělávací programy tak, jak byly oznámeny, nebyly omezeny na malé a střední podniky, jak stanoví akt uvedený v bodě 1 písm. f) přílohy XV Dohody o EHP (podpora malých a středních podniků)⁽⁶⁴⁾. Podpora nebyla omezena ani na podporu spadající pod akt uvedený v bodě 1 písm. d) přílohy XV Dohody o EHP⁽⁶⁵⁾. Kontrolní úřad proto nemusí posuzovat, zda by bylo možné podporu odůvodnit těmito blokovými výjimkami. Ani tento druh podpory pod Pokyny v oblasti životního prostředí nespadá.

Norské orgány tvrdí, že podpora v rámci Fondu energetiky by měla být obecně či podle jednotlivých součástí posuzována přímo podle čl. 61 odst. 3 písm. c) Dohody o EHP.

⁽⁶²⁾ Státní podpora č. 75/2002 – Finsko, viz výše poznámku pod čarou 26 tohoto rozhodnutí.

⁽⁶³⁾ Viz poznámku pod čarou 29 tohoto rozhodnutí.

⁽⁶⁴⁾ Viz poznámku pod čarou 29 tohoto rozhodnutí.

⁽⁶⁵⁾ Viz poznámku pod čarou 30 tohoto rozhodnutí.

Pro posouzení toho, zda lze takové opatření povolit na základě přímého použití čl. 61 odst. 3 písm. c) Dohody o EHP, musí Kontrolní úřad stanovit, zda je podpora nezbytná a přiměřená ke splnění svého cíle.

Cílem opatření podpory bylo zlepšit znalosti a schopnosti týkající se možností úspory energie a energetické účinnosti. Opatření na úsporu energie jsou, přestože v souvislosti s investicemi, v Pokynech v oblasti životního prostředí výslovně uvedena jako cíl, na jehož plnění lze státní podporu použít. Opatření v oblasti energetické účinnosti obecně přispívají k dosahování Kjótských cílů snížení skleníkových plynů a znalosti a schopnosti hrají při zavádění a uskutečňování opatření zaměřených na energetickou účinnost významnou úlohu. Pokud jde o nezbytnost posuzované podpory, program byl zaměřen na vytváření nových materiálů a kurzů a byly z něj vyloučeny úpravy a udržování kurzů stávajících, neboť tyto náklady měly být pokryty poplatky za příslušný kurz. Podpora v rámci tohoto programu měla poskytovat motivaci pro vytváření nových materiálů, které byly zapotřebí, neboť podle tvrzení norských orgánů byl v Norsku aktuálních technických materiálů a kurzů nedostatek.

Podporu tedy lze považovat za přiměřenou a nenarušující obchod v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem. V tomto ohledu je pro zjištění Kontrolního úřadu důležité, že tento režim již byl ukončen a poskytl podporu 33 projektům (jednou směřovala podpora jednotlivci) a pokaždé v omezené výši. U 12 projektů, v nichž šlo o podporu poskytnutou subjektům registrovaným jako neziskové organizace, se výše podpory pohybovala mezi 50 000 NOK a 918 000 NOK, tj. 6 900 EUR a 126 970 EUR⁽⁶⁶⁾, přičemž podporu kolem 1 300 000 NOK (180 555 EUR) získaly pouze dva projekty. Výše podpor poskytnutých univerzitám a vysokým školám se pohybovala mezi 200 000 NOK a 450 000 NOK (27 662 EUR a 62 240 EUR), přičemž pouze jeden projekt obdržel 875 000 NOK (121 023 EUR). Úřad Enova navíc nikdy neuhradil celkové náklady na projekt, ale omezil svůj příspěvek na 50 % těchto nákladů. Pro výběr příjemců a stanovení výše podpory se kromě toho používala zvláštní otevřená výběrová řízení. Toto výběrové řízení také zaručovalo, že se podpora omezí na nezbytnou výši a bude přiměřená. Podpora se rovněž vztahovala k projektům, a tudíž nepředstavovala provozní podporu s cílem snížit běžné provozní náklady subjektu. Lze proto uzavřít, že podpora nenarušovala hospodářskou soutěž v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem. Proto byla tato podpora slučitelná s čl. 61 odst. 3 písm. c) Dohody o EHP.

3.1.3 Závěr ohledně systému v podobě, v jaké byl oznámen

Kontrolní úřad shledává, že norské orgány v rozporu s právními předpisy zavedly režim Fondu energetiky, čímž došlo k porušení čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvorem.

⁽⁶⁶⁾ Směnný kurs, zveřejněný na internetových stránkách Kontrolního úřadu, pro rok 2003 činil 7,23 NOK/EUR.

Informační telefonická linka úřadu Enova a návštěvy na místě podpory ve smyslu čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP nepředstavují.

Opatření investiční podpory (výroba obnovitelné energie, úspora energie, energetické audity) tak, jak byla oznámena, nejsou slučitelná s čl. 61 odst. 3 písm. c) Dohody o EHP ve spojení s Pokyny v oblasti životního prostředí.

Podpora poskytovaná v době od 1. ledna 2002 do 31. prosince 2003 na vytváření učebních materiálů a vzdělávacích kurzů je slučitelná na základě přímého použití čl. 61 odst. 3 písm. c) Dohody o EHP.

3.2 Systém Fondu energetiky se změnami navrženými norskými orgány

3.2.1 Investiční podpora

1. Investiční podpora na výrobu obnovitelné energie

Intenzity podpory stanovené v Pokynech v oblasti životního prostředí

Jako východisko pro posouzení norského režimu investičních podpor bude třeba určit maximální výši podpory, kterou podle Pokynů v oblasti životního prostředí může určitý projekt získat. Oddíl D.1.3 bod 27 Pokynů v oblasti životního prostředí stanoví hranici pro investiční podporu, která má být omezena na 40 % dodatečných investičních nákladů nutných ke splnění cílů ochrany životního prostředí. V případě nutnosti však lze poskytnout podporu až do výše 100 % způsobilých nákladů.

Vedle toho ještě oddíl D.3.3.1 body 53 a 54 Pokynů v oblasti životního prostředí také povolují provozní podporu za účelem náhrady vyšších jednotkových investičních nákladů. Bod 54 dovoluje, aby podpora nahrazovala rozdíl mezi výrobními náklady obnovitelné energie a tržní cenou dané energie. Tato podpora však musí být omezena výší odpisů výrobního zařízení, které je třeba považovat za odpisy investice. Pokud může stát ESVO prokázat, že podpora je vzhledem k nízké konkurenceschopnosti určitých obnovitelných zdrojů energie nezbytná, může být zahrnut též přiměřený výnos z kapitálu.

Provozní podpora je obvykle chápána jako podpora, jíž má být podnik osvobozen od nákladů, které by normálně musel v rámci svého běžného provozu nebo své obvyklé činnosti nést. V případě obnovitelných zdrojů energie jsou však provozní

náklady obecně nižší než u konvenčních technologií. V běžném provozu se proto očekává, že bude výroba obnovitelné energie vytvářet kladné peněžní toky, tj. nebude zapotřebí ji osvobodit od provozních nákladů.

Oddíl D.3.3.1 bod 54 Pokynů v oblasti životního prostředí omezuje podporu na odpisy výrobního zařízení (tj. investice). Náhrada se tak poskytuje fakticky za vyšší investiční náklady, nikoliv za běžné provozní náklady. V důsledku toho je podpora udělená podle bodu 54 ve skutečnosti poskytnuta na investici podniku. Pokud by podpora vedle odpisů kapitálu zahrnovala též přiměřený výnos z kapitálu, byly by pokryty veškeré kapitálové náklady, a výše podpory by tak z hlediska čisté současné hodnoty dosáhla plné výše investice. Budoucí odpisy kapitálu zvýšené požadovaným výnosem by totiž byly z hlediska čisté současné hodnoty diskontovány stejnou sazbou. Diskontované náklady by pak byly horní hranicí podpory.

Pokyny v oblasti životního prostředí dovolují investiční a provozní podporu kombinovat. Při výpočtu dostupné provozní podpory by se však měla zohlednit jakákoliv investiční podpora poskytnutá dané firmě, viz oddíl D.3.3.1 bod 54 Pokynů v oblasti životního prostředí. Jakákoliv investiční podpora tak bude odečtena od způsobilé částky pro účely provozní podpory. Hranice stanovená v oddíle D.3.3.1 bodě 54 Pokynů v oblasti životního prostředí tak funguje jako maximální strop pro poskytnutí investiční podpory na projekt v oblasti obnovitelné energie.

Podpora poskytovaná na základě metody čisté současné hodnoty (NPV) používané úřadem Enova

Jak je popsáno v oddíle I.9.1 bodech 4 a 7 tohoto rozhodnutí, metoda NPV používaná úřadem Enova počítá výši podpory tak, aby čistá současná hodnota projektu byla nulová, což by byl bod, který by racionálního investora přivedl k rozhodnutí investovat, pokud by se projekt realizoval na trhu. Žádná podpora nad rámec částky nezbytné k dosažení nulové čisté současné hodnoty nebude poskytnuta. Prvek podpory lze tudíž vyjádřit takto:

(Diskontované peněžní toky (DCF)) – (Investiční náklady) + Podpora = 0

Jak je uvedeno výše, používají se peněžní toky vznikající při provozování projektu v oblasti obnovitelné energie ke splacení původních investičních nákladů. Projekty v oblasti obnovitelné energie mají obecně vyšší jednotkové investiční náklady než tradiční technologie. Vytvořený čistý příjem (položka DCF výše) tak v mnoha případech nebude dostatečně vysoká na to, aby pokryla nezbytnou investici. Tyto projekty jsou pak způsobilé získat podporu tak, aby čistá současná hodnota byla nulová.

Kontrolní úřad má nicméně v souvislosti s touto metodou pro výpočet podpory jistou obavu. Důvodem je skutečnost, že za způsobilé pro získání podpory lze rovněž považovat projekty nevytvářející kladné peněžní toky. Tyto projekty budou vytvářet zápornou hodnotu DCF, což povede k tomu, že prvek podpory převyší investiční náklady, a v důsledku toho i maximální intenzity podpory.

Pokud však bude hodnota DCF kladná, podpora poskytnutá danému projektu investiční náklady nikdy nepřevyší. Za účelem rozptýlení této obavy norské orgány souhlasily s tím, že režim změní, jak bylo uvedeno v oddíle I.9.1 bodě 9 tohoto rozhodnutí, aby projekty se zápornou hodnotou DCF nebyly způsobilé pro jakoukoliv podporu ze strany úřadu Enova. Toto opatření zajišťuje, že maximální hranice nebude překročena, neboť se podpora omezí na investiční náklady.

U projektů vytvářejících relativně nízké hodnoty DCF však bude prvek podpory poměrně vysoký, což povede k vysokým intenzitám podpory. Aby bylo možné toto odůvodnit, je třeba prokázat, že poskytovaná podpora je pro uskutečnění projektu „nezbytná“.

Od žádného racionálního investora nelze očekávat, že zahájí projekt se zápornou čistou současnou hodnotou. Proto je Kontrolní úřad toho názoru, že výpočet čisté současné hodnoty provedený na základě nejlepších údajů dostupných při udílení podpory bude sloužit jako dostatečný důkaz nezbytnosti poskytované podpory. Při používání metody čisté současné hodnoty je nutné při stanovování diskontních sazeb pro určitou investici brát řádný ohled na individuální rizika spojená s každým projektem. Na základě diskuzí s Kontrolním úřadem si Norsko objednalo u společnosti First Securities nezávislou analýzu⁽⁶⁷⁾ s cílem stanovit diskontní sazby, které se mají v rámci daného režimu použít při posuzování projektových žádostí. V této zprávě je vysvětlena metoda výpočtu správných diskontních sazeb, která vychází z osvědčených finančních metodických postupů.

Norské orgány dále zdůraznily, že se úřad Enova zapojí pouze do investiční fáze projektu. Projekty, které získaly podporu od úřadu Enova, nebudou způsobilé pro jakoukoliv další podporu v rámci Pokynů v oblasti životního prostředí, jakmile dojde k vyplacení paušální částky. Dalším kladným rysem je skutečnost, že podpora je „vybojovaná“, tj. že o podporu soutěží různé projekty a získají ji jen projekty nejúčinnější, které mají nejlepší poměr mezi podporou a energetickou účinností. Tento přístup rovněž přispěje k tomu, že budou podpořeny pouze projekty slibné a jen v nezbytné míře.

⁽⁶⁷⁾ Dopis od společnosti First Securities úřadu Enova ze dne 16. prosince 2004.

Zvláštní ustanovení ohledně biomasy

Výjimkou z výše uvedeného jsou projekty v oblasti biomasy. U takových projektů povoluje oddíl D.3.3.1 bod 55 Pokynů v oblasti životního prostředí celkový strop vyšší než investiční náklady. Důvodem je skutečnost, že tyto investice mají obvykle nízké investiční náklady, avšak vysoké náklady provozní. V případě těchto projektů je tedy Kontrolní úřad toho názoru, že podporu lze poskytovat na základě výpočtu čisté současné hodnoty, avšak bez omezení investičními náklady.

Pravděpodobné intenzity podpory

Výše uvedený rozbor se týkal maximálních intenzit podpory. U většiny projektů způsobilých ke získání podpory od úřadu Enova však budou intenzity podpory výrazně nižší. Důvodem je skutečnost, že projekty v oblasti obnovitelné energie mají obecně nižší provozní náklady, což vede k hodnotám DCF vyšším než u konvenčních technologií. Vzhledem k tomu, že úřad Enova přiděluje podporu projektům nejúčinnějším z hlediska nákladů v rámci vnitřní soutěže, lze očekávat, že u většiny projektů to povede k podporám v rámci hranice 100 % dodatečných nákladů, jak je uvedeno v oddíle D.1.3 bodě 27, přičemž stropu vyplývajícího z použití oddílu D.3.3.1 bodu 54 bude dosaženo jen zřídka. Hodnocení projektů v oblasti výroby obnovitelné energie, které byly doposud podpořeny, to potvrzují. Intenzity podpory u projektů větrné energie, dálkového vytápění a bioenergie se totiž pohybovaly v průměru kolem 24 % celkových investičních nákladů, přičemž maximální intenzita podpory dosáhla v případě projektu zaměřeného na větrnou energii 68 % a v případě projektu zaměřeného na bioenergie 50 % celkových investičních nákladů⁽⁶⁸⁾. Jelikož však lze prokázat, že metoda čisté současné hodnoty v žádném případě nevede k nadměrné náhradě z hlediska Pokynů, není potřeba toto prokazovat podrobněji.

Kontrolní úřad je tedy toho názoru, že po změnách zavedených norskými orgány metoda rozdělování podpory na základě čisté současné hodnoty dodržuje meze stanovené v Pokynech v oblasti životního prostředí, zejména v oddíle D.3.3.1 bodě 54.

Žádná další podpora

Ve svém rozhodnutí o zahájení formálního vyšetřovacího řízení se Kontrolní úřad rovněž zajímal o to, zda projekty financované Fondem energetiky obdrží i další státní podporu bez ohledu na to, zda se tato bude považovat za státní podporu ve smyslu čl. 61 odst.1 Dohody o EHP, či ne, viz oddíl D.3.3.1 bod 54 Pokynů v oblasti životního prostředí. Kontrolní úřad se obával, že by tato další podpora mohla vést k financování, které nebude nezbytné, neboť podpora od úřadu Enova již zajistí nulovou čistou současnou hodnotu projektu, včetně přiměřeného výnosu, a měla by tudíž být dostačující k tomu, aby vyvolala realizaci projektu.

⁽⁶⁸⁾ Viz výše oddíl I.6 tohoto rozhodnutí.

Norské orgány zdůraznily, že se úřad Enova zapojí pouze do investiční fáze projektu a že projekt obdrží pouze minimální paušální částku nezbytnou k tomu, aby vyvolala investici, ale ne více. V průběhu formálního vyšetřovacího řízení norské orgány dále objasnily, že se při výpočtu peněžních toků projektu zohlední *veškerý* příjem. Ten bude zahrnovat i příjmy z jiných forem zásahu státu, i kdyby nebyly považovány za státní podporu. Pokud je pomoc státu považována za státní podporu, musela by být Kontrolnímu úřadu oznámena za účelem stanovení finančních potřeb projektu.

S ohledem na možné zavedení programu zelených osvědčení v Norsku⁽⁶⁹⁾ obsahuje dohoda s příjemcem podpory výslovné ustanovení o vrácení podpory poskytnuté Fondem energetiky, aby se zabránilo podpoře ze dvou zdrojů. Podpora projektu se dále vyplácí ve splátkách, které lze upravit, pokud má projekt nižší náklady, než se očekávalo. Po ukončení smlouvy o podpoře (tj. při platbě poslední splátky) provede úřad Enova konečné hodnocení a je možné provést určitou úpravu, buď pokud úřad zjistí, že příjemce podpory dodal zavádějící údaje, nebo pokud příjemce obdržel jinou státní podporu. Na základě předchozího má Kontrolní úřad za to, že oddíl D.3.3.1 bod 54 Pokynů v oblasti životního prostředí je splněn.

Žádná podpora na projekty se zápornou čistou současnou hodnotou

Ve svém rozhodnutí o zahájení formálního vyšetřovacího řízení byl Kontrolní úřad znepokojen tím, že Fond energetiky také podpoří projekty, jejichž čistá současná hodnota bude i po poskytnutí podpory ze strany Fondu energetiky záporná. Norské orgány však nyní uvedly (viz oddíl I.9.1 bod 9 tohoto rozhodnutí), že projekty, které v okamžiku investice mají za běžných provozních podmínek zápornou hodnotu ukazatele EBITDA, nemají možnost jakoukoliv podporu získat. Obavy Kontrolního úřadu tedy byly zohledněny.

2. Opatření na úsporu energie

Norské orgány navrhuji oznámený systém změnit (viz oddíl I.9.2 tohoto rozhodnutí) a hodljají u podpory zaměřené na opatření na úsporu energie používat „metodu dodatečných nákladů“, jak je uvedeno v oddíle D.1.3 bodě 25, oddíle D.1.6 bodech 30 a 31 a v oddíle D.1.7 bodě 32 Pokynů v oblasti životního prostředí. Intenzity podpory 40 % způsobilých nákladů s možností navýšení o 10 procentních bodů u malých a středních podniků jsou rovněž respektovány.

⁽⁶⁹⁾ Zeleným osvědčením se obvykle rozumí minimální cena stanovená státem, kterou výrobce „zelené energie“ obdrží od distributora. Taková zelená osvědčení nemusí, v závislosti na konkrétním případě, představovat státní podporu ve smyslu čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP. Norské orgány od společného programu zelených osvědčení se Švédskem odstoupily v únoru 2006.

Kontrolní úřad podotýká, že tento přístup je v souladu s Pokyny v oblasti životního prostředí, a tudíž slučitelný s fungováním Dohody o EHP.

3. Nové energetické technologie

Norské orgány potvrzují, že podpora poskytovaná v rámci této kategorie je pouze podskupinou investiční podpory v oblasti výroby obnovitelné energie, respektive opatření na úsporu energie.

Pokud se v této kategorii podpor mají používat příslušná kritéria výpočtu používaná u investiční podpory v oblasti výroby obnovitelné energie (oddíl I.9.1), respektive opatření na úsporu energie (viz oddíl I.9.2 tohoto rozhodnutí), je třeba podporu v této kategorii také podle stejných kritérií posuzovat. Tato podpora tudíž je slučitelná s Pokyny v oblasti životního prostředí.

4. Energetické audity

Kontrolní úřad shledává, že na náklady na energetické audity a analýzy je možné poskytovat podporu podle oddílu D.1.3 bodu 25 ve spojení s oddílem D.1.6 bodem 31 a oddílem D.1.7 bodem 32 Pokynů v oblasti životního prostředí. Kontrolní úřad uznává, že energetické audity, studie proveditelnosti a energetické analýzy jsou často hodnocením nezbytným pro zjištění toho, do kterých opatření na úsporu energie má význam investovat a do kterých nikoliv⁽⁷⁰⁾. Pokud jsou náklady na energetické audity přímo spojeny s investicí do úspory energie, uznává je Kontrolní úřad za způsobilé. Podpora poskytnutá na tomto základě nesmí přesáhnout 40 % hranici příslušných způsobilých nákladů s možností navýšení o 10 procentních bodů u malých a středních podniků, viz oddíl D.1.5 bod 30 Pokynů v oblasti životního prostředí.

Pokud jde o energetické audity, které se provádějí s cílem zavést změny v systému či chování, neshledává Kontrolní úřad jakoukoliv možnost povolit takovou podporu, která není přímo spojena s investicí do úspory energie. Tuto možnost lze předpokládat pouze u malých a středních podniků. Oddíl D.2 bod 36 Pokynů v oblasti životního prostředí ve spojení s článkem 5 aktu uvedeného v bodě 1 písm. e) přílohy XV Dohody o EHP (malé a střední podniky)⁽⁷¹⁾ povoluje podporu na poradenské a konzultační služby pro malé a střední podniky.

⁽⁷⁰⁾ Takové náklady uznala i Evropská komise ve státní podpoře č. 75/2002 – Finsko, viz poznámku pod čarou 26 výše.

⁽⁷¹⁾ Viz výše poznámku pod čarou 29 tohoto rozhodnutí.

3.2.2 Výchovní a vzdělávací opatření

Kontrolní úřad podotýká, že v současné době není žádný takový režim podpory prováděn a že jakýkoliv nový režim bude Kontrolnímu úřadu oznámen, takže není nutné naznačovat přijatelnost takového budoucího, prozatím hypotetického podpůrného opatření z hlediska ustanovení Dohody o EHP týkajících se státní podpory.

3.2.3 Mechanismus financování

Podle zavedeného precedenčního práva nelze opatření podpory oddělit od způsobu, jakým je financováno. Jak rozhodl Evropský soudní dvůr, mechanismus financování režimu podpory může způsobit neslučitelnost celé podpory se společným trhem⁽⁷²⁾, zejména pokud zahrnuje prvky diskriminace. Potřeba zabývat se společně s režimem podpory i mechanismem financování se zejména vyžaduje tehdy, pokud byla pro financování režimu podpory výslovně vytvořena určitá daň, jako je tomu v případě Fondu energetiky. Takový poplatek by totiž bylo možné považovat za opatření s účinkem rovnocenným množstevnímu omezení, pokud zcela kompenzuje zatížení domácího výrobku (což není tento případ), nebo by mohl představovat diskriminační vnitrostátní daň, pokud toto zatížení kompenzuje částečně⁽⁷³⁾. Jakmile dojde k posuzování této kompenzace, je nutné stanovit finanční vztah mezi poplatkem a výhodou poskytnutou domácím výrobkům.⁽⁷⁴⁾ V některých případech Soudní dvůr analyzoval nejen zavedení poplatku, ale i jeho použití.⁽⁷⁵⁾ Jelikož je Fond energetiky financován z daně uvalené na sazbu za dodávku energie, která ovlivňuje i dovezenou energii, je třeba v tomto případě posuzovat financování režimu podpory prostřednictvím parafriskálního poplatku.

Fond energetiky nerozlišuje mezi zahraničními a domácími výrobci obnovitelné energie nebo podniky, které by rády investovaly do opatření na úsporu energie, nových energetických technologií či které by rády prováděly energetické audity. Norské orgány prokázaly, že podporu z Fondu energetiky dosud obdrželo osm projektů jiných výrobců z EHP. Dále neexistuje automatický vztah mezi činností, z níž se daň odvádí (výroba energie pocházející z vodních elektráren či z dovozu), a projekty podpořené v rámci Fondu energetiky. Daň je vybírána na úrovni distribuce energie, tj. ne přímo při výrobě⁽⁷⁶⁾. I kdyby se však objevilo tvrzení, že tato daň nepřímo ovlivňuje výrobní náklady, nezvýhodňuje podpora vyplacená úřadem Enova automaticky ty výrobce, jejichž energie je poplatkem nepřímo zatížena. Podpora je totiž poskytována především na

nové obnovitelné energie a v současné době je z ní vodní energie vyňata. V případě opatření na úsporu energie a energetických auditů může mít z těchto podpůrných opatření prospěch každý podnik. Nelze proto tvrdit, že dovezená energie platí výhody domácím výrobcům a že je výsledná daň placená domácími výrobci (vodní) energie kompenzována odpovídajícími výhodami.

Používání příjmů z této daně je tudíž spojeno s podporou, kterou Kontrolní úřad považuje za slučitelnou, jak je zřejmé z oddílu II.3.2 tohoto rozhodnutí. Již bylo uznáno, že daň založená na množství je v souladu se zásadou „znečišťovatel platí“, a je možné ji tedy uznat na základě čl. 61 odst. 3 písm. c) Dohody o EHP a Pokynů v oblasti životního prostředí, které tuto zásadu stanoví. Kontrolní úřad tudíž neshledává na systému založeném na množství žádnou závadu⁽⁷⁷⁾.

3.2.4 Závěr ohledně Fondu energetiky se změnami navrženými norskými orgány

Kontrolní úřad shledává, že investiční podpora v oblasti výroby obnovitelné energie, opatření na úsporu energie a nových energetických technologií i podpora na energetické audity je slučitelná s fungováním Dohody o EHP, a to pod podmínkou, že norské orgány používají režim Fondu energetiky, jak je uvedeno:

- v oddíle I.9.1 bodech 1–12 tohoto rozhodnutí v případě investiční podpory v oblasti výroby obnovitelné energie;
- v oddíle I.9.2 bodech 1–5 tohoto rozhodnutí v případě opatření na úsporu energie;
- v oddíle I.9.3 tohoto rozhodnutí v případě nových energetických technologií;
- v oddíle II.3.2.1 bodě 4 tohoto rozhodnutí v případě energetických auditů.

4. Navrácení podpory

Jak Kontrolní úřad shledal v oddíle II.3.1.3 tohoto rozhodnutí, investiční podpora na výrobu obnovitelné energie, úsporu energie a nové energetické technologie i podpora na energetické audity tak, jak byly oznámeny, nejsou slučitelné s fungováním Dohody o EHP.

⁽⁷⁷⁾ Viz připomínky v rozhodnutí Komise č. 707/2002, poznámka pod čarou 42 výše, a č. 533/01 – Irsko, podpora na prosazování obnovitelných zdrojů energie v Irsku.

⁽⁷²⁾ Věci C-261/01 a C262/0, *Belgische Staat v. Calster, Cleeren, Openbaar Slachthuis NV*, Sb. rozh. 2003, s. I-12249, odstavec 46, věc C-47/69, *Francie v. Komise*, Sb. rozh. 1970, s. 487, odstavec 4.

⁽⁷³⁾ Věc C-72/92, *Firma Herbert Scharbatke GmbH v. Spolková republika Německo*, Sb. rozh. 1993, s. I-5509, odkazující na článek 95, v současnosti článek 90 Smlouvy o ES. Článek 14 Dohody o EHP je totožný s článkem 90 Smlouvy o ES.

⁽⁷⁴⁾ Věc C-266/91, *Celulose Beira Industrial SA v. Fazenda Pública*, Sb. rozh. 1993, s. I-4337.

⁽⁷⁵⁾ Věci C-78/90 až C-83/90, *Compagnie Commerciale de l'Ouest a další*, Sb. rozh. 1992, s. I-1847.

⁽⁷⁶⁾ Podobný systém povolila Evropská komise v rozhodnutí Komise č. 707/2002, viz poznámku pod čarou 42 výše.

Podle článku 14 části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru nařídí zpravidla Kontrolní úřad v případě protiprávní podpory, pokud je považována za neslučitelnou, dotčenému státu ESVO, aby od příjemce podpory žádal její navrácení.

Kontrolní úřad je toho názoru, že navrácení podpory v posuzovaném případě žádné obecné zásady nebrání. Podle zavedeného precedenčního práva je zrušení protiprávní podpory prostřednictvím jejího navrácení logickým důsledkem zjištění, že je podpora protiprávní. Navrácení protiprávně poskytnuté státní podpory s cílem znovu zavést stav, který existoval dříve, nelze v zásadě považovat za nepřiměřené cílům Dohody EHP v souvislosti se státní podporou. Navrácením podpory se její příjemce vzdává výhody, kterou na rozdíl od ostatních soutěžitelů na trhu získal, a obnovuje se situace, která existovala před vyplacením podpory⁽⁷⁸⁾. Z funkce navrácení podpory také obecně vyplývá, s výjimkou výjimečných okolností, že Kontrolní úřad nepřekročí meze své posuzovací pravomoci, kterou mu přiznává precedenční právo Soudního dvora, když požádá dotčený stát ESVO, aby získal zpět částky poskytnuté v rámci protiprávní podpory, protože pouze obnovuje stav, který existoval dříve⁽⁷⁹⁾. S ohledem na imperativní charakter dohledu nad státní podporou prováděného Kontrolním úřadem na základě protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru mohou podniky, které jsou příjemci podpory, v zásadě mít legitimní očekávání, že byla zachována pravidla při poskytování podpory, pouze v případě, že byla tato podpora poskytnuta při dodržení postupu upraveného uvedeným protokolem⁽⁸⁰⁾. V tomto případě však nejsou viditelné žádné výjimečné okolnosti, které by na straně příjemců podpory k legitimnímu očekávání vedly.

Navrácení podpory by mělo zahrnovat složené úroky v souladu s čl. 14 odst. 2 části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru a články 9 a 11 rozhodnutí Kontrolního úřadu 195/04/KOL ze dne 14. července 2004.

Kontrolní úřad by též zdůraznil, že se příkaz k navrácení podpory v tomto rozhodnutí nedotýká toho, zda jednotlivé granty poskytnuté podle výše zmíněných čtyř opatření nepředstavují státní podporu nebo zda je lze na základě jejich vlastních charakteristik považovat zcela nebo částečně za slučitelné s fungováním Dohody o EHP, buď pozdějším rozhodnutím Kontrolního úřadu, nebo v rámci nařízení o blokových výjimkách.

Pokud jednotlivé granty poskytnuté v rámci výše zmíněných čtyř opatření, jak byla oznámena dopisem ze dne 5. června 2003, již dodržovaly podmínky, které Kontrolní úřad ozná-

⁽⁷⁸⁾ Věc C-350/93, *Komise v. Itálie*, Sb. rozh. 1995, s. I-699, odstavec 22.

⁽⁷⁹⁾ Věc C-75/97, *Belgie v. Komise*, Sb. rozh. 1999, s. I-3671, odstavec 66 a věc C-310/99 *Itálie v. Komise*, Sb. rozh. 2002, s. I-2289, odstavec 99.

⁽⁸⁰⁾ Věc C-169/95, *Španělsko v. Komise*, Sb. rozh. 1997, s. I-135, odstavec 51.

meným podpurným opatřením ukládá v tomto rozhodnutí (viz níže článek 4 tohoto rozhodnutí), jsou slučitelné s fungováním Dohody o EHP, a příkazu k navrácení tudíž nepodléhají.

5. Povinnost podávat každoročně zprávu/Pokyny Fondu energetiky

Norské orgány by měly Kontrolnímu úřadu předkládat výroční zprávy podle čl. 21 odst. 1 části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru a čl. 5 odst. 1 ve spojení s přílohou III procesního rozhodnutí Kontrolního úřadu 195/04/KOL ze dne 14. července 2004.

Norské orgány by měly dále poskytnout podle čl. 5 odst. 2 procesního rozhodnutí Kontrolního úřadu 195/04/KOL ze dne 14. července 2004 údaje o každém z pěti největších projektů, které získaly podporu v oblasti:

- a) investiční podpory na výrobu obnovitelné energie,
- b) investice do úspory energie,
- c) nových energetických technologií a
- d) energetických auditů.

Zpráva by měla zejména obsahovat příslušný výpočet čisté současné hodnoty a ukázat, jakým způsobem byla stanovena tržní cena dané energie. Kromě toho by měl být poskytnut i seznam investičních nákladů projektu.

Pokud jde o projekty v oblasti biomasy, měly by zprávy rovněž obsahovat údaje, které prokážou, že celkové náklady podniků po odpisu výrobního zařízení jsou stále vyšší než tržní cena energie.

Pokyny pro podporu úřadem Enova/z Fondu energetiky

Kontrolní úřad dále shledává, že podmínky stanovené Kontrolním úřadem v tomto rozhodnutí by se měly stát součástí příručky úřadu Enova/Fondu energetiky, která stanoví pravidla pro poskytování podpory, nebo by měly být v jakémkoliv jiné vhodné formě pokynů uvedeny na žádosti o poskytnutí podpory. Jedno znění těchto pokynů by mělo být předloženo Kontrolnímu úřadu nejpozději šest měsíců po přijetí tohoto rozhodnutí,

PŘIJAL TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

Následující opatření v rámci Fondu energetiky, jak byla oznámena norskými orgány dopisem ze dne 5. června 2003 (dokument č. 03-3705-A, případ byl zaevidován pod číslem SAM 030.03006), představují státní podporu ve smyslu čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP:

- a) investiční podpora na výrobu obnovitelné energie;
- b) investiční podpora na opatření na úsporu energie;
- c) investiční podpora na nové energetické technologie;
- d) podpora na energetické audity; a
- e) podpora na učební materiály a vzdělávání od 1. ledna 2002 do 31. prosince 2003.

Článek 2

- a) Informační telefonická linka a program návštěv na místě v rámci Fondu energetiky, jak byly oznámeny norskými orgány dopisem ze dne 5. června 2003 (dokument č. 03-3705-A), státní podporu ve smyslu čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP nepředstavují.
- b) Programy zaměřené na energetickou účinnost v místních správách státní podporu nepředstavují, pokud se podpora omezuje na plnění veřejných funkcí místních správ.

Článek 3

Opatření uvedené v čl. 1 písm. e) tohoto rozhodnutí je slučitelné s fungováním Dohody o EHP.

Článek 4

Opatření investiční podpory na výrobu obnovitelné energie, úsporu energie, nové energetické technologie a energetické audity jsou slučitelná s fungováním Dohody o EHP ve smyslu čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP, a to za podmínek stanovených v tomto článku.

- a) Podpora na investice do výroby obnovitelné energie

Podpora musí kumulativně splňovat kritéria stanovená v oddíle I.9.1 bodech 1–12 tohoto rozhodnutí tak, aby byla v souladu s oddílem D.3.3.1 bodem 54 Pokynů v oblasti životního prostředí.

- b) Podpora na investice do úspory energie

Podpora musí kumulativně splňovat kritéria stanovená v oddíle I.9.2 bodech 1–5 tohoto rozhodnutí tak, aby byla v souladu s oddílem D.1.3 bodem 25, oddílem D.1.6 body 30 a 31 a oddílem D.1.7 bodem 32 Pokynů v oblasti životního prostředí.

- c) Podpora na nové energetické technologie

Na nové energetické technologie lze poskytnout podporu podle kritérií uvedených v čl. 4 písm. a) tohoto rozhodnutí v případě technologií spojených s investiční podporou na výrobu energie a v čl. 4 písm. b) tohoto rozhodnutí, pokud se podpora na nové energetické technologie týká investice do úspory energie.

- d) Podpora na energetické audity/energetické analýzy

Podpora na energetické audity musí být přímo spojena s investicí související s úsporou energie a nesmí převýšit 40 % způsobilých nákladů s možností navýšení o 10 procentních bodů u malých a středních podniků. Způsobilé jsou náklady uvedené v oddíle I.9.1 v poznámce pod čarou 35 tohoto rozhodnutí.

Podporu na energetické audity, které nejsou přímo spojeny s investicemi do úspory energie a týkají se například změn v chování či systému, lze poskytnout pouze za podmínek stanovených v oddíle D.2 bodě 36 Pokynů v oblasti životního prostředí ve spojení s aktem uvedeným v bodě 1 písm. e) přílohy XV Dohody o EHP.

Článek 5

- a) Norské orgány by měly Kontrolnímu úřadu předkládat výroční zprávy podle čl. 21 odst. 1 části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru a čl. 5 odst. 1 ve spojení s přílohou III procesního rozhodnutí Kontrolního úřadu 195/04/KOL ze dne 14. července 2004.

b) Norské orgány by měly dále poskytnout podle čl. 5 odst. 2 procesního rozhodnutí Kontrolního úřadu 195/04/KOL ze dne 14. července 2004 údaje o každém z pěti největších projektů, které získaly podporu v oblasti:

- 1) investiční podpory na výrobu obnovitelné energie,
- 2) investice do úspory energie,
- 3) nových energetických technologií a
- 4) energetických auditů.

Zpráva by měla zejména obsahovat příslušný výpočet čisté současné hodnoty, včetně diskontní sazby použité Fondem energetiky, a ukázat, jakým způsobem byla stanovena tržní cena dané energie. Kromě toho by měl být poskytnut i seznam investičních nákladů projektů uvedených v čl. 5 písm. b).

Pokud jde o projekty v oblasti biomasy, které získaly podporu, měly by zprávy rovněž obsahovat údaje, které prokážou, že celkové náklady podniků po odpisu výrobního zařízení jsou stále vyšší než tržní cena energie.

c) Norské orgány by dále měly do šesti měsíců od přijetí tohoto rozhodnutí předložit Kontrolnímu úřadu nové znění pokynů pro poskytování podpory z Fondu energetiky.

Článek 6

- a) Opatření podle čl. 1 písm. a) až d) tohoto rozhodnutí, jak byla oznámena dopisem ze dne 5. června 2003 (dokument č. 03-3705-A), nejsou slučitelná s fungováním Dohody o EHP.
- b) Jednotlivé granty poskytnuté v rámci výše uvedených opatření, které již splňují kritéria stanovená v článku 4 tohoto rozhodnutí, jsou slučitelné s fungováním Dohody o EHP.

Článek 7

Pokud Norsko tak již neučinilo, zruší s okamžitým účinkem opatření uvedená v čl. 6 písm. a) tohoto rozhodnutí a nahradí je opatřeními, která splňují kritéria uvedená v článku 4 tohoto rozhodnutí.

Článek 8

Norské orgány přijmou veškerá opatření nezbytná ke zpětnému získání podpory uvedené v čl. 6 písm. a) tohoto rozhodnutí od příjemců, která příjemcům byla dána k dispozici protiprávně, přičemž odečtou veškeré částky, které již byly vráceny.

Navrácení podpory se uskuteční bez prodlení a v souladu s postupy stanovenými vnitrostátní právem, pokud dovolují okamžitý a účinný výkon rozhodnutí. Podpora, která má být navrácena, zahrnuje úrok a složený úrok za dobu ode dne, kdy byla příjemci podpory dána k dispozici, do dne jejího navrácení. Úrok se vypočte na základě článků 9 a 11 rozhodnutí Kontrolního úřadu ESVO č. 195/04/KOL.

Článek 9

Norské orgány do dvou měsíců od oznámení tohoto rozhodnutí uvědomí Kontrolní úřad ESVO o opatřeních přijatých k jeho splnění.

Článek 10

Toto rozhodnutí je určeno Norskému království.

Článek 11

Pouze anglické znění je závazné.

V Bruselu dne 3. května 2006.

Za Kontrolní úřad ESVO

Bjørn T. GRYDELAND
předseda

Kurt JÄGER
člen kolegia